003388

THE LITHUANIAN WEEKLY
LITHUANIAN NEWS

Entered as second-class matter November 30, 1942, at the Post Office of Pittsburgh, Pa., under the Act of March 3, 1789.

Publisher: Lithuanian Roman Catholic Literary Society, Inc.

Leidėjas: Lietuvių R. Katalikų Literatūros Draugija, Inc.

Redakcijos ir administracijos adresas: 2211 Sarah St. Pittsburgh 3, Pa. Telefonas: HEmlock 1-3121

Lietuvių Žinios

Lithuanian Bibliography Service
606 N. Bowman St.
Danville, Ill

METAI (VOL.) XIV | Kaina 5 Centai | PITTSBURGH 3, PA., KETVIRTADIENIS, 1950 LIEPOS (JULY) 6 D. | Telefonas: HEmlock 1-3121 | NO. 27

Anglies ir plieno sąjunga Europoje

Daugelį šimtmečių Reino upė buvo lyg skiriamoji siena tarp dviejų didelių Europos tautų — vokiečių ir prancūzų. Pareinio kraštai matė daug tarpusavio peštynių ir daug pralieto kraujo. Ir juo toliau, juo labiau aštrėjo tos kovos, per paskutinius 80 metų išvirtusios į didelius karus. Paskutiniai du karai, vos 25 metais atstu vienas nuo kito, virto pasauliniais karais. Dėka susidėjusių aplinkybių, tų karų laimėjimai pasviro prancūzų pusėn.

Kaip septynioliktame amžiuje Mazarinio laikais, kaip Napoleno gadynėje devynioliktojo šimtmečio pradžioje, taip ir po šitų dviejų paskutinių karų, **Prancūzija prisispyrusiai reikalavo silpninti Vokietiją, kuri prancūzų akyse visada buvo didžiausiu jų priešu.**

Ir paskutiniems šio karo šūviams dar neaptilus, Prancūzija ne tik godžiai okupavo vokiškas žemes, bet tuojau ėmė dairytis, kas galėtų ją paremti tą dieną, **kai vokiečiai vėl atsigriebs.** 1944 m. gruodžio mėn. Prancūzijos vyriausybės galva, Generolas de Gaulle, jau vyko Maskvon susitarti dėl būsimos sąjungos prieš Vokietiją. De Gaulle pasirašė geidžiamą sąjungą ir parsivežė iš Maskvos *komunistų partijos vadą* Thoreza, kurį tuojau pasisodino valdžion greta savęs.

Karas baigėsi visišku Vokietijos pralaimėjimu ir dideliu sunaikinimu. Prancūzija stovi laimėtojų pusėje, bet tas laimėjimas jai tiek daug kainavo, kad ateity ji niekad nenorėtų turėti panašaus. Ir kas pikčiausia, **Prancūzija pamatė, kad tas tariamasis jos sąjungininkas, Sovietų Rusija, užvaldęs trečdalį Vokietijos, siekia jos visos ir knisasi po pačios Prancūzijos pamatais.** Per komunistų partiją Maskva siekė užgrobti valdžią Prancūzijoje ir Italijoje ir tuo būdu laimėti sau visą Europą.

Karo nualinta Europa pati nepajėgė nei maitintis nei kilti iš griuvėsių. Maskvai tokia padėtis, kaip musei ant dvėselienos, atrodė tikra puota: **ji erzino jos nepažįstančias vakarų Europos tautas savo "rojaus" pažadais.** Bet tie pažadai nevirto nei duona, nei pastoge, nei geresnės ateities viltimis. Tikroji pagalba Europai atėjo iš Jungtinių Amerikos Valstybių, kurios visu rimtumu ėmė gelbėti Europą nuo raudonojo tvano.

Ir tuojau atsirado karinė ir ekonominė pagalba Graikijai bei Turkijai, išaugo Marshallio planas, apimąs visas laisvas vakarų Europos valstybes ir tiesiąs ranką net patiems bolševikams. Maskva tą ranką atstūmė ir neprileido prie jos savo okupuotų kraštų. Pamačiusi, kad vakarų Europos skurdas tirpsta ir kad jos propaganda nedaug ką laimi, **Maskva ėmė visoms jėgoms ginkluotis ir ruoštis paimti Europą ginklu.** Prieš šias užmačias susidarė karinė Atlanto Sąjunga, aiškiai pasižadėjusi gintis nuo bolševikiškos Maskvos.

Europai pasidalinus į dvi dalis, Vokietija, liko vidury. **Jos prisidėjimas prie vienos ar kitos pusės, galėtų beveik nusverti visos Europos likimą.** Štai kodėl tiek rusai, tiek vakariečiai pradėjo pataikauti vokiečiams ir lengvinti okupacijos sąlygas. Tai baugino prancūzus ir jie vis prieštaravo vokiečių stiprėjimui, kai tuo tarpu amerikiečiai nesiliovė skatinę laisvas Europos tautas jungtis ir, laikui bėgant, sudaryti net Jungtines Europos Valstybes. Kadangi Amerika žėrė Europon savo dolerius ir padėjo vakariečiams apsiginkluoti, tad dabar Prancūzijai reikėjo greitai apsispręsti, ar trukdyti Vokietijos atsistatymą ir toliau, ar įsijungti į bendrą darbą..

Prancūzai aiškiai pamatė, kad su jos ar be jos sutikimo, vakarų Vokietija vis vien bus atstatyta, **nes ji reikalinga kovoje su komunizmu ir būsimame kare tarp vakarų ir rusų,** kuris jau visiems atrodo neišvengiamu. Tuo atveju Vokietija vis vien stiprės, jos pramonė augs ir didės galybė, o su tuo, aišku, vėl didės prancūzų baimė, kad vokiečiai jiems keršins.

Istorinis Schumano planas

Ir štai tokiose aplinkybėse prancūzai sugalvojo dalyką, kuris turi pasukti visą istorijos ratą kita kryptimi ir panaikinti bet kokią karo galimybę tarp prancūzų ir vokiečių. Gegužės 9 dienos rytą pasaulis patyrė negirdėtą dalyką: **Schumano planą.** Schumanas buvo Prancūzijos užsienio reikalų ministeris, katalikų partijos atstovas. Visos vyriausybės pritariamas, Schumanas paskelbė, kad turi būti **sujungta visa Prancūzijos ir Vokietijos plieno ir anglies pramonė, panaikinant tarp šių dviejų kraštų bet kokią konkurenciją ir tos pramonės priežiūrą pavedant tarptautinei kontrolei,** įsileidžiant net Jungtinių Tautų atstovą. Prie to plano tuojau kviečiamos prisidėti kaimyninės valstybės.

Schumano planą tuojau priėmė **vakarinė Vokietijos respublika, Belgija, Luxemburgas, Olandija ir Italija ir visos minėtos valstybės pradėjo svarstyti, kaip tą įvykdžius praktikoje.** Tam reikalui Paryžiuje birželio vidury buvo sukviesta konferencija, kurios darbai ėjo gana sėkmingai, kol sugriuvo Prancūzijos ministerių kabinetas. Konferencija laikinai pertraukė darbus, kol susidarys nauja Prancūzijos vyriausybė ir kol užinteresuotų kraštų vyriausybės galės geriau susipažinti su konkrečiu plieno ir anglies pramonės sujungimo planu.

Anglijai planas nepatinka

Anglijai tas planas buvo didelė staigmena ir britai ne juokais užsigavo, kad tai padaryta be pasitarimo su jais. Jie iš karto neva svyravo, paskui ėmė griežtai priešintis, nes esą Anglija yra socialistinis kraštas ir negalįs dėtis su kraštais, kurių ūkis tvarkomas privatinės iniciatyvos būdu. Svarbiausia Anglija nenori nė kiek išsižadėti savarankiškumo, kai tuo tarpu kiti kraštai aukoja dalį savo nepriklausomybės taip svarbiam ir dideliam jungtinės Europos labui. Kadangi Amerika tam planui palanki, tai **Anglijos laikysena kol kas nėra labai tvirta.** Bijoma netekti Amerikos piniginės paramos, galbūt ir Anglija netrukus prisidės prie šio plano, nors tas gerokai sumažins jos rieboką pelną iš tos pramonės.

Pagal Schumano planą vyriausioji tos pramonės vadovybė bus įpareigota **patobulinti (sumoderninti) gamybą, paskirstyti gaminius tarp valstybių — narių vienodomis kainomis, pašalinti muitus, sumažinti pervežimo išlaidas, surasti išvežimui rinkas ir pagerinti darbo sąlygas.** Sujungtoji anglies ir plieno pramonė neieškos būdų pralobti, bet stengsis padidinti gamybą ir tuo prisidėti prie gyvenimo lygio pakėlimo ir pasaulio taikos palaikymo.

Žodžius paverčiant skaičiais, pagal naują planą sujungtos jėgos per metus pagamins 38.1 **milijonus tonų plieno,** kai tuo tarpu visa Sovietų Sąjunga su satelitais tepagamina 35.2 mil. tonų, Britanija 16.5 mil. tonų (JAV pagamina 100 mil. to.). Taigi, Reino pakraščiai duos plieno tiek, kad jie vieni atsvers Sovietų Sąjungos gamybą, ir užims antrą vietą pasaulyje. Jeigu prisidės Britanija, tai persvara dar labiau padidės. Dėl to netenka stebėtis, kad **rusai taip pat visomis priemonėmis kritikuoja tą naująjį planą, šaukdami, kad vakarai ginkluojasi prieš juos.**

Prancūzijos žygis labai drąsus. Daugeliui europiečių jis atrodo beveik fantazija. Jie vos gali patikėti, kaip toki nesutaikomi priešai, kaip vokiečiai ir prancūzai, darosi bemaž draugais ir vadovauja tokiam milžiniškam užsimojimui. Bet vokiečiai su prancūzais yra tikri, kad anglies ir plieno sąjunga juos nenuves prie naujo tarpusavio karo, nes toji sąjunga padarys neįmanomu bet kokį atskirą ginklavimasi.

Jei Korėjos karas kuriam laikui ir sutrukdys šio plano vykdymą, tai jis vis vien pasiliks kelrodžiu ateičiai ir nauju branduoliu Europos vienybei.

P. K.

SAVAITĖS ŽINIOS TRUMPAI

° Petų Korėjos kariuomenės vadas gen. Chae Byung Duk pakeistas jaunesniu ir energingesniu gen. Chung De Kwon.

° Gen. J. H. Church, kuris vadovavo karo veiksmams Korėjoje nuo tų pareigų atleistas ir paskirtas vyr. ryšininku tarp Pietų Korėjos ir JAV karinių štabų. Gen. Church vietą užėmė kitas JAV generolas.

° Amerikiečių lėktuvai jau tris kartus bombardavo šiaurės Korėjos sostinę, padarydami milžiniškų nuostolių.

° Dr. K. Fuchs, sovietų atominis šnipas, nuteistas kalėti 14 metų, iš Londono kalėjimo pervežtas į kitą vietą. Greičiausiai sąryšy su Korėjos įvykiais.

° Pakistano ministeris pirmininkas sutrumpino savo buvimą Amerikoje ir per Londoną skuba namo. Šiandien jis dar turi pasitarimą su Anglijos ministeriu pirmininku.

° B-29, lydimi Australijos naikintuvų, bombardavo vieną didelį strateginį aerodromą šiaurinėje Korėjoje. Padarę didelius nuostolius, visi lėktuvai grįžo į savo bazes. Ant Seulo numuštas vienas Sovietų aviacijos ženklais — skelbia paskutinis gen. MacArthuro komunikatas. Iki šiol U.S. kariškos pajėgos Korėjos operacijose neteko 12 įvairių lėktuvų.

° Pijus XII pareiškė viltį, kad pasaulis bus apsaugotas nuo karo nelaimės ir atsakingi tautų vadai neišduos taikos tikslų.

° U.S. karo departamentas jau sudarė vieną vadovybę oro apsaugai visame krašte tvarkyti. Pavojaus valandai išmušus, visa priešlėktuvinė artilerija pereis jos žinion.

° Liepos 2 d. visoje Sovietų Rusijoje įvyko masiniai mitingai, kuriuose JAV buvo tūkstančiais kartų pasmerkta už Šiaurės Korėjos užpuolimą.

° Henry Queuille sudarė naują kabinetą. Socialistai negavo nė vieno portfelio.

° Amerikos karo laivynas, operuoja Pietų Korėjos teritoriniuose vandenyse nuskandino 5 komunistų torpedinius laivus, kurie bandė užpulti amerikiečius.

° Premjero Shigeru Yoshida kabinetui atsistatydinus, naujasis kabinetas pavestas sudaryti tam pačiam Yoshidai.

AR TREČIAS PASAULINIS KARAS JAU PRASIDĖJO?

Birželio 25 d. ankstyvą sekmadienio rytą (Hitleris visus savo didžiuosius užpuolimus pradėdavo sekmadieniais) "Rytų Rimties Žemėje" — Korėjoje suskambėjo pirmieji patrankų šūviai ir bombų sprogimai. Šiaurės korėjiečiai užpuolė savo brolius pietiečius ir penkiose Šiaurės ir Pietų Korėjos respublikas.

Toji siena buvo nustatyta karo paliaubas pasirašant ir šiaurinę dalį pavedant užimti rusams, o pietinę — amerikiečiams. Keletą metų palaikę ten savo kariuomenes, pagal rusų pageidavimą, lygiai prieš metus abi pusės atitraukė savo okupacines kariuomenes, palikdami patiems korėjiečiams tvarkytis, nes dėl vienos sujungtos Korėjos valstybės amerikiečiai su rusais nesutarė. Nieko negalėjo padėti nė Jungtinės Tautos, kurios buvo priverstos pietinę dalį imti savo globon.

Iš 25 milijonų gyventojų bemaž du trečdaliai gyvena pietinėje dalyje, kurios sostinė Seoul turi per milijoną gyventojų. Šiaurinė Korėja yra pramonės kraštas, tuo tarpu kai pietinė daugiau žemės ūkio šalis.

Ar rusai atitraukė visas savo jėgas iš Korėjos, — tai liko ir tebėra paslaptis. Yra žinoma, tiek, kad jie tuojau ten suformavo komunistinę vyriausybę ir karinę miliciją ir ją ginklavo ir ruošė visos Korėjos "suvienijimui", kuris pagal rusus turi būti atliktas tik šiaurinės komunistinės valdžios, kuri yra paklusni Maskvai.

Gan ilgą laiką šiauriečiai laikė pasienyje sutelktus savo karinius dalinius ir kartais apšaudydavo pietiečius, tuo nuolatos erzindami pietiečių nervus ir prisiklausydami, ką dėl to pasakys Dėdė Samas bei kiti didesnieji. Amerikos nuomonė buvo tokia, kad jie dėl Korėjos nekariaus ir kad tasai beveik nodimi į Japoniją įsirėmęs pusiausalis strateginiškai Amerikai nesvarbus.

Visai neseniai į Japoniją, pas generolą MacArthurą buvo nuvykę pasitarti Amerikos karo vadai. Buvo skelbiama, kad jie nori galutinai nustatyti rytų Ramiojo vandenyno gynimo politiką ir tartis su japonais dėl taikos sąlygų. Ir štai, vos karo vadams grįžus į Washingtoną, pasaulį sukrėtė žinia, kad Korėjoje prasidėjo karas.

Menkai paruošti pietiečiai nepajėgė atsispirti prieš šiauriečius ir traukėsi atgal, palikdami net sostinę, kuri, tiesą pasakius, yra visai arti šiaurinės sienos.

Tą patį sekmadienį New Yorke buvo sušauktas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos posėdis, kuris priėmė JAV rezoliuciją, kurioje Šiaurinė Korėja paskelbiama karo kaltininke ir ji reikalaujama tuč tuojau sustabdyti karo veiksmus ir pasitraukti atgal už 38 lygiagretės. Šiauriečiai nepaklausė. JAV, kaip Jungtinių Tautų narys, įsakė savo laivynui r oro pajėgoms gelbėti užpultus pietiečius. Taip pat kvietė talkon kitus Jung. Tautų narius prisidėti. Pirmieji savo laivyną siuntė anglai, paskui juos ir kt.

Amerika įteikė Sovietų Sąjungos vyriausybei notą, prašydama, kad Sovietai paveiktų jų įtakoje esančius šiauriečius, kad jie sustabdytų karo veiksmus. Maskva atsakė, kad karą pradėjo ne šiauriečiai, bet pietiečiai ir tie, kurie stovi už jų nugaros. Taip pat pareiškė, kad Saugumo Tarybos nutarimas yra neteisėtas, nes posėdy nedalyvavęs Sovietų atstovas (kaip žinome, Sovietai ten nedalyvavauja jau nuo sausio mėn.).

Šiauriečiams vis slenkant pirmyn, Amerika buvo priversta imtis dar griežtesnių žygių. Prie laivyno ir oro pajėgų, kurioms įsakyta mušti ir šiauriečių pusėje esančias karo taikinius, pridėtos ir žemyno kariuomenės jėgos. Tokiu būdu JAV įsitraukė į Korėjos karą visomis savo pajėgomis, drauge stiprindamos Filipinų ir Formozos gynimą.

Amerikos stojimas ginti užpultojo yra didelis įvykis šaltojo karo istorijoje. Amerika parodė, kad ji Maskvos diriguojamiems komunistams toliau plėstis jau neleis.

Kad šiauriečiai kariauja Maskvos ginklais ir vadovavimu, tuo niekas neabejoja. Todėl į Korėjos karą tenka žiūrėti, kaip į Sovietų ir Amerikos karą. Tik čia Amerika yra išėjusi viešai, prisidengusi Jungtinių Tautų teisine skraiste, kai tuo tarpu Maskva veikia slaptai, karo ugnį kurstydami neva pietiečių rankomis. Ar Korėja bus antroji Ispanija, kur priešai išbandė savo ginklus, ar ji bus trečiojo pasaulinio karo pradžia, šiandien pasakyti dar sunku, nes viskas pareina nuo to, kokių tolimesnių žygių imsis Kremlius.

Jeigu Kremlius jau pasiruošęs šiandien, tai jis gali užkurti pasaulinį karą, o jei dar ne, tai ramiai nusiplaus savo rankas korėjiečių krauju ir lauks patogesnės progos. Jeigu Maskva mano, kad jau laikas pribrendo, tai netrukus galime tikėtis jos smūgių kur nors Europoje ar Irane.

Viena tėra aišku, kad Amerika, stodama karan, jau apskaičiavo, kad, jei reiks, ji kariaus ir trečiąjį pasaulinį karą. Amerikos žygis stiprina demokratijos atsparumą ir pavergtųjų viltis, ir yra neabejotinai vienas iš didžiausių smūgių Maskvai ir komunistiškam jos imperializmui.

Artimos dienos parodys, ar pasaulis pakryps karan ar taikon, kurios raktą laiko Maskva. Pasaulis įtemptas, bet ryžtingas.

K. P.

ČEKOSLOVAKIJOJ BAŽNYČIOS PRIEŠAI SIAUTĖJA VIS STIPRIAU

Žinios, kurios kasdien ateina iš Čekoslovakijos yra šiurpios. Jos aiškiai liudija, kad komunistinė Pragos vyriausybė yra pasirįžusi beatodairiniam Katalikų Bažnyčios sunaikinimui.

Iš tikrų šaltinių sužinota, kad jau kuris laikas kaip ypatingu žiaurumu yra persekiojami vienuolynai. Sužinota, kad tėvai domininkonai nesenai buvo brutaliausiu būdu suimti, susodinti į sunkvežimius ir išvežti nežinoma kryptimi. Bizantinio rito vyskupas Petras, Povilas Gojdic iš Presoc yra dingęs be žinios, o visi kiti aukštieji dvasininkai yra praktiškai kaliniai.

Raudonųjų teroras tačiau nesiriboja vien asmenų persekiojimu, jis reiškiasi taip pat šv. vietų išniekinimu ir sunaikinimu. Yra nemaža atsitikimų, kad bažnytiniai indai yra profanuojami arba, brangesnieji, pasisavinami. Kai kur net švč. Sakramentas yra išniekinamas.

Trukdomi taip pat religiniai patarnavimai. Net mirusiems neleidžia pareikšti paskutinę pagarbą. Taip pav., kai mirė Budejovice general vikaras, valdžios agentai darė visokeriopus trugdymus laidotuvių iškilmėse. Jie nuėjo net iki to, kad mirusio kūną išgabeno į kliniką, neva autopsijai. Taigi raudonojoje demokratijoje nei mirusieji neturi ramybės. Tiems, kurių sąžinės suterštos ir kurių rankos kruvinos ir mirusieji yra pavojingi.

Tarptautinės politikos sūkuriuose

Respublikonai prieš Achesoną

"Newsweek" rašo, jog respublikonai bandys daryti žygių Dean Achesoną atstatyti iš užsienio reikalų ministerio vietos. Toks nusistatymas esą juose subrendęs iškilus dabartiniam Korėjos karui. Jie teigia, jog tai naujas įrodymas visiško JAV politikos bankroto Azijoje, o už tai didelę dalį atsakomybės neša Achesonas. Tas pats žurnalas toliau rašo, jog Trumanas ir sunkiai spaudžiamas gali savo nusistatymo nepakeisti, nes (1) jis netik pilniausiai pasitiki Dean Achesonu, bet jį vadina vienu iš geriausių užsienių reikalų ministerių JAV istorijoj ir (2) dabartinė politika Korėjoj yra puiki.

Iš kitų šaltinių betgi teigiama, jog Trumanas netik galvojąs Achesoną pakeisti kuo kitu, bet ir tą "ką kitą" esąs numatęs. Greičiausiai Achesono įpėdiniu pasidarytų A. Harrimanas, kuris neseniai pakviestas užimti prezidento užsienio politikos patarėjo vietą.

McArthuras pasiliks

Korėjos įvykiai griežtai pakeitė gen. McArthuro planus. Jis visą laiką reikalavo greitos taikos sutarties su Japonija, o trumpai prieš Korėjos karą buvo numatęs pasitraukti iš savo vietos ir grįžti į JAV. Tačiau Korėjos karas jo grįžimą vėl nukėlė nežinomai ateičiai.

"Pasitraukė planingai"

Tokio valdžios sluogsniai sakosi dabar suprantą kodėl sovietų misijos Japonijoj šefas gen. Derevyanko su daugumu misijos narių trumpai prieš Korėjos įvykius išvyko iš Japonijos. Mat, jie tikėjo, jog Korėjos komunistai gali pagauti į savo rankas amerikiečių ir todėl jie nenorėjo kaip įkaitai patekti į amerikiečių rankas.

Nauji paskyrimai

Kaip jau buvo pranešta dabartinis JAV užs. reik. viceministeris John Peurifoy nuo rudens pradės eiti JAV ambasadoriaus pareigas Graikijai. Į jo vietą dabar yra numatomas jo pavaduotojas Carlisle Humelsine.

Rugsėjo mėn. įvykstančioj JT pilnaties sesijoj JAV atstovaus specialus GOP konsultantas prie Achesono John Sherman.

Daugiau teisių Vokietijai

Labiau tempiantis Rytų — Vakarų santykiams laisvesnes rankas gaus vokiečiai. Manoma, jog liepos gale Londone įvykstančioj konferencijoj vokiečiams bus leista: (1) turėti savo užsienių reikalų ministeriją, (2) kontroliuoti pramonę ir (3) turėti balsą Europos gynymosi planų svarstyme ir jų vykdyme.

Kodėl nepaleidžia Vogelerį

Buvo pasklidę gandai, jog komunistinė Vengrija pasiryžusi išleisti neseniai nuteistą amerikietį prekybininką Robert Vogeler mainais už šv. Stepono karūną. Dabar iš patikimų šaltinių pranešama, jog vengrai šitokius gandelius skleisdami tenorėję sužinoti kiek Vogeleris Vašingtonui reikalingas ir kiek toli Vašingtonas dėl jo išlaisvinimo eis.

VERTINGAS DOKUMENTAS ISTORIJAI

New York. — Jordanville mieste nesenai išėjo iš spaudos (rusų kalba) knyga pavadinta: "Nauji rusų kankiniai", kurioje aprašoma kaip bolševikai yra kankinę rusų dvasiškius nuo 1918 ligi 1938 metų. Netrukus turi pasirodyti kitas tos pačios knygos tomas, kuriame bus aprašyti naujausiai nukankinti dvasiškiai. Iš seniau nukankintų pažymėtini Tobolsko vyskupas Hermogenas, 18 metais paskandintas upėje, Androniko arkivyskupui buvo išdurtos akys ir palaidotas gyvas, Sevastopolio arkivyskupas buvo pakartas už kojų 1920 metais. Kiti mirė žiauriai kalinami kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose.

LIETUVIŲ ŽINIOS
Savaitinis Laikraštis
Leidžia
Lietuvių R. Katalikų Literatūros Draugija, Ink.
2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.
Tel. HEmlock 1-3121

Jungt. Valstybėse metams.....$3.00
Jungt. Valstybėse pusmečiui.... 1.50
Užsieny metams 4.00
Užsieny pusmečiui 2.00

Skelbimų kainos sulig susitarimo

LITHUANIAN NEWS
Weekly Publication
Issued by the
Lithuanian Roman Catholic Literary Society, Inc.
2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.
Tel. HEmlock 1-3121

Subscription Rates:
In U. S. A., one year.....$3.00
In U. S. A., six months..... 1.50
Other countries, one year..... 4.00
Other countries, six months.... 2.00

Advertising rates on application

Entered as second-class matter November 30, 1942, at the Post Office at Pittsburgh, Pa., under the Act of March 3, 1879.

PASAULI, KLAUSYK!

Kai Kremliaus parengtos divizijos smogė militarinį smūgį Pietų Korėjai, prezidentas Trumanas kreipėsi į tą patį Kremlių, kad jis "padarytų įtakos" Šiaurės Korėjos vyriausybei, kad būtų sustabdyti karo veiksmai ir atstatyta taika. Stalinas atsakė prezidentui į tai oficialia nota, kurioje yra toks sakinys: "Sovietų vyriausybė atitraukė pirmiau savo kariuomenę iš Korėjos ir tuo patvirtino savo tradicinius principus — nesikišti į svetimų valstybių vidaus reikalus".

Pasauli, klausyk! Šitų žmonių "tradiciniai principai" yra nesikišti į kitų valstybių vidaus reikalus? Mes netikime, kad šitie žmonės būtų užmiršę jų "tradicinių principų" vystymąsi paskutiniųjų eilės metų eigoje. Šituos "tradicinius principus" jie pradėjo vykdyti 1939 m. rudenį, svetimai valstybei — Lenkijai — dūrę kardu į nugarą pačiu sunkiausiu jos istorijos momentu. Svetimai valstybei, su kuria jie buvo susirišę visomis sutartimis, kurių toks pamynimas po kojų iš šitų "tradicinių principų" vykdytojų pusės, pasaulį moraliai tiesiog sukrėtė. Po to sekė jų "tradiciniai principai" Pabaltės valstybėse, kurias jie stengėsi apgauti žmonijos istorijoje dar negirdėtomis priemonėmis ir metodais, pirma privertusios jas pasirašyti, o po kelių mėnesių, pamynę po kojų visus paktus ir visas sutartis, su kolosalinėmis karinėmis jėgomis užėmė tuos kraštus ir pradėjo juose vykdyti savo "tradicinius nesikišimo principus", kuriuos bevykdant jie išnaikino iki pusės tų kraštų gyventojų. Savo "tradicinius principus" jie vykdo šiandieną visuose centro ir pietų Europos kraštuose, Mandžiūrijoje, Kinijoje tiesioginiu būdu, na, ir visuose vakarų pasaulio kraštuose per savo penktąją koloną.

Mums, lietuviams, o taip pat ir tiems, kurie drauge su mumis gavo patirti šitų "principų" moralę, šiandieną nieko naujo nepasako ir ši Kremliaus nota — mes jau 10 metų kalame pasauliui tą paprastą tiesą: ten viešpatauja melas ir apgaulė. Bet mes galime įsivaizduoti, kaip sukrėtė moraliai amerikonus ši bolševikų nota. Amerikonai juk dar nevisi tikėjo, kad Kremliuje tokia "moralė". O šiandieną kiekvienas iš tų amerikonų skaito juodu ant balto — "mūsų tradiciniai principai yra nesikišti į svetimų valstybių vidaus reikalus", — sako Stalinas.

Dar daugiau: bolševikų notoje yra ir toks sakinys: "Atsakingi už šiuos įvykius Korėjoje yra Pietų Korėjos valdovai ir tie, kurie stovi už jų pečių", — suprask, amerikonai. Tai jau perskaudi realybė amerikonui, kuris savo akimis mato iš šiaurės riedančius per Korėjos laukus sovietų tankus, skraidančius sovietų lėktuvus ir vadovaujančius sovietų instruktorius. Amerikonas tik dabar pamatė su kuo jis reikalą turėjo per paskutiniųjų metų eilę.

Amerikonas sunku įtikinti kito pikta valia, kol jis pats nepagauna siūlo galo, bet kai jis tą siūlą pagauna, jis veda jį iki galo, kol niekšystė tampa parblokšta. Du tūkstančiu metų iš dievų savo kilmę vedusios Japonijos imperatorių dinastijos paskutinis palikuonis turėjo nusilenkti amerikonų generolui, pirma pasiprašęs pas jį audiencijos. Tai nuodėmės atpirkimas už Piere Harbor. Atsimename Mussolinio ir Hitlerio likimą. Niekšybių lizdas Kremliuje jau įdavė siūlo galą amerikonui į rankas.

E. Urbonas

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ - TAIP AR NE?

Pasaulio Lietuvių bendruomenės idėja nėra naujas dalykas. Lietuvių Charta ir Laikinieji Pasaulio Lietuvių Bendruomenės santvarkos nuostatai buvo paskelbti jau 1949 m. birželio 14 d. Taigi nesenai nuo jų paskelbimo sukako vieneri. O tačiau šios išganingos idėjos realizavimas netik nevyksta bet net sutinka kliūčių. Vienerių metų atrodo užtenka iš tikrųjų negausiems pasaulio lietuviams susiburti į vieną tautinę lietuvių bendruomenę, o tačiau stipriausioje mūsų išeivijos kolonijoje — JAV šiuo klausimu nepaeita nė pusė žingsnio pirmyn. Kodėl? Argi mums, Amerikos lietuviams, susiorganizavimas į bendruomenę nereikalingas? Argi mes ramiai galime padėti ranką ant krūtinės ir tarti, jog lietuvybei savo duoklę esame atidavę? Taip ar ne? Deja, šį kartą turime pasakyti, jog **dar ne!** Sakome dar ne, nes nors daug esame atlikę, tačiau patys sunkiausi darbai dar prieš mūsų akis. Lietuvių tauta guli mirties patale. Kiekviena diena ją artina prie išlaisvinimo, ar... mirties! Jos gyvybė yra **mūsų** rankose. Nuo mūsų, ir daugiausia nuo Amerikos lietuvių, pareis jos ateitis. Tad, argi mes turime teisę šiandien užsidaryti klubų saliukėse ir peštis dėl menkos draugijėlės "prezidento" vietos. Ar turime teisę dėl asmeninių ar partinių ambicijų aukoti savo tautos gyvybę genocido šmėklai..?!

— — — — — —

Visai normalu, jog Amerikos lietuviai yra išsiskirstę politinėmis srovėmis ir ideologijomis. Tačiau visai nenormalu, jog mes su kitų politinių pažiūrių savo broliais lietuviais neranda-me bendros kalbos. Tiesa, ALT apjungė visus Amerikos lietuvius, tačiau jos veikla ribojasi tik politine kova. O kas tvarko kitus mūsų veiklos barus? Kas rūpinasi mūsų prieauglio lietuvišku mokslinimu ir auklėjimu? Kas sielojasi mūsų spausdinto žodžio vargais? Kas puoselėja lietuviškąjį meną, apireiškusį dailiuoju žodžiu, muzika, daile?' Visi ir... niekas. Štai kur glūdi mūsų tragedija; štai kas yra nuodai mūsų tautai!

Tačiau mes turime ir vaistą. Tai Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kuri sujungtų mus bendram darbui visose, netik politinėje, srityse. Pagaliau mes turime įsidėmėti vieną kartą ant visados: **politine akcija mes galime Lietuvą tik išvaduoti, bet negalime jos atkurti.** Kas gi mums bus laisva Lietuva, jei mes nekalbėsime lietuviškai, užmiršime lietuviškus papročius, užauginsime savo vaikus prancūziukais, vokietukais, bet tik ne lietuviukais. Argi toji mūsų nutautusi jaunuomenė ves politinę akciją, jei Lietuvos okupacija tęsis ilgesnį laiką?

Štai kodėl mums reikia ant vienybės aukuro šiandien paaukoti visokias ambicijas ir įsijungus į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę dirbti netik politinį, bet ir kultūrinį darbą, kad išliktume lietuviais netik žodžiu ir forma, bet turiniu ir dvasia.

— — — — — —

Kas Amerikos lietuvių viršūnes atbaido nuo įsijungimo į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę šiandien jau aišku. Tai baimė! Baimė, kad ši naujoji organizacija neprarytų nuo seniau čia gyvuojančių smulkesnių organizacijų, kad nesuskaldytų gražiai veikiančios ALT ir t.t. Tačiau ši baimė yra visiškai be jokio pagrindo. Štai ką sako apie PLB jos sumanytojai ir kūrėjai: "**Kai tariame Lietuvių Bendruomenė,** turime **minty** ne kokią tam tikrų lietuvių įsteigtą draugiją, klubą ar kitą organizaciją, bet kurios vietovės, kurio krašto ar viso pasaulio **visus lietuvius.** Lietuvių Bendruomenei priklauso savaime, be jokio pareiškimo, kiekvienas lietuvis, kuriam plaka lietuviška širdis, kurio gyslomis sruvena lietuviškas kraujas, kuriam lietuviškumas reiškiasi būde, papročiuose, lietuviškoje kilmėje".

"Yra nuogąstaujančių, kad PLB organizacija prarysianti veikiančias lietuvių išeivių draugijas. Baimė be mažiausio pagrindo. PLB organizacija ateina ne esamos tvarkos ir esamų draugijų keisti, griauti ar naikinti, bet tik jų veiklos paremti, pildyti ir apvainikuoti bendra **visų lietuvių organizacija**".

Štai ko siekia PLB. Tad ar galime nepritarti jos idėjai? Džiugu, kad Čikagos veiksniai šį klausimą jau visai rimtai svarsto. Linkėtina tik, kad komisijos sprendimas PLB būtų kuo palankiausias.

A. E.

SOVIETŲ SAUGUMO SISTEMA

Prieš Sekmines po šešių savaičių poilsio Rusijoje į Berlyną grįžo zonos caras — Wilhelmas Pieckas. Po kelių dienų jis išsėdėjo 8 valandas garbės tribūnoje, stebėdamas pro ją žygiuojančius FDJ.

Antrasis keleivis, atskridęs iš Maskvos tuo pačiu lėktuvu, nesėdėjo garbės tribūnoje. Tai buvo generolas Kubalovas, geriausias sovietų slaptosios tarnybos Vokietijos specialistas. Jis negaišo garbės tribūnoje, bet sėdėjo prie savo rašomojo stalo savo tarnybos vyr. buveinėje Berlyno priemiestyje Karlshorste.

Generolas Kubalovas kitu vardu Vokietijoje jau veikė 1923 m. Dabar jis yra sovietų saugumo ministerijos MGB — ministerstvo gosudarstenoj besopaknosti — įgaliotinis ir iš Berlyno vadovauja sovietų špionažui visoje Vidurio Europoje.

Visas Vakarų pasaulis buvo daugiau susidomėjęs Berlyno komunistinio jaunimo paradu, negu Kubalovas galėjo svajoti. Juk kaip tik jis buvo sumanęs visą tą Sekminių blefą.

Kai iki smulkmenų gerai paruoštas planas pradėjo veikti ir FDJ buvo paruošta tariamiam žygiui į Berlyną, generolui Kubalovui buvo pasisekę sualiarmuoti visą antikomunistinių agentų tinklą. Kadangi daugumą "baisių" naujienų apie Sekminių žygį išėjo iš pačio Kubalovo štabo, buvo lengva sukontroliuoti kaip dirba sąjungininkų špionažas. Ir kiekviena priemonė Berlyną gelbėti nuo jaunuolių invazijos buvo sovietų tiksliai stebima. Tokiu būdu Karlshorstas galėjo, lyg manevruose, sužinoti, ką Vakarai darytų invaziją iš tikrųjų pradėjus.

Kubalovo įstaigos propaganda ištisus mėnesius teigė, kad jau einama prie rimto jėgų bandymo. Sąjungininkai išsaukimą priėmė. Jie elgėsi taip, kaip elgtųsi pavojaus atveju. Ir tai Maskvos valstybės saugumo ministerija matė.

Tačiau ir be to, sovietai yra gerai informuoti apie Vokietiją. Žinias jie gauna įvairiais kanalais. Pvz., Schwerine, kur yra sovietų kariuomenės Vokietijoje vyriausia būstinė veikia pulkininko Čebrasavo vadovaujama RSA (rasvetčiki sovetskoj armiji). To skyriaus surinktos žinios eina ne tiesiog sovietų armijos vyr. štabui, bet pirmiau patenka į Karlshorstą, kur jos dar kartą patikrinamos, nes ir sovietų karinė žvalgyba, nors oficialiai priklauso kariuomenei, tačiau praktiškai dirba MGB šešėlyje. Informacijas MGB renka ir įvairios kitos institucijos, kaip pvz., "Berliner Pressedients" (BPD), kuris su spauda neturi nieko bendro. Ir TASSo korespondentai yra daugiau MGB žinioje, negu savo tiesioginės įstaigos. MGB dirba ir vokiečių "Institutas socialekonominėm problemom", kurio 300 bendradarbių neva moksliniais tikslais važinėjo po visą Vokietiją. Taip pat ir rytų zonos atominės energijos tyrinėjimo institutas, palaikąs ryšius su Vakarų Vokietijos mokslinėm įstaigom buvo įkinkytas į MGB tarnybą.

MGB turi dar specialią tarnybą, jį vadinasi "Smerš". Jos vardas reiškia jos programą SMERT ŠPIONAM — mirtis šnipams.

SMERŠ yra vyr. kontra — žvalgybos valdybos žinioje. Tai yra lyg ir elitas visos sovietų saugumo tarnybos. Į SMERŠ parenkami geriausi MGB pareigūnai. Pvz., kapitonas Kivrickis vadovauja tos įstaigos padaliniui Potsdame. Jis daugiau primena savo geromis manieromis seną rusų aristokratą, negu sovietų karininką.

SMERą agentai dirba taip pat ir sovietų slaptoje tarnyboje užsienyje, kartais net kaip sovietų diplomatai. Ypatingą dėmesį jie kreipia į sovietų nemėgiamus ar jiems pavojingus asmenis, arba net tik galinčius būti pavojingus. Visi pabėgėliai iš sovietinio rojaus yra toje įstaigoje užregistruoti. Sunaikintinų asmenų sąraše.

Paprastai spaudoje MGB vardas maišomas su NKVD ir MVD vardu. Kad išaiškinus skirtumą tarp tų įstaigų, reikia grįžti kiek į praeitį. Kaip žinia, Leninas įsteigė ČEKĄ, kuri po penkių metų virto GPU (Gosudarstvenoje političitskoje upravlenije). 1934 m. ta įstaiga gavo nekaltą vardą NKVD (Narodny komisariat vnutrenych del). Toje įstaigoje buvo atskiras departamentas saugumo reikalams, jam priklausė slaptoji policija, špionažas ir kontrašpionažas. Ir štai 1941 m. NKVD pavadinus MVD (ministerstvo vnutrinych dėl), tas departamentas buvo formaliai iš jos išskirtas ir pats pakeltas į ministeriją — MGB.

Ji turi 8 sekcijas:

1. Ypatinga vyr. valdyba (GOU — glavnoje oboboje upravlenie) — ji kontroliuoja visas sovietų informacijų ir žinių rinkimo tarnybas, MVD ginkluotas pajėgas ir kariuomenės žinių tarnybas. Ji kartais veikia ir savarankiškai karinės žvalgybos ir kontražvalgybos srityse.

2. Slaptoji vyr. politinė valdyba (GSPU — glavnoje sekretnoje politicietskoje upravlenie) stebi partijos vykdomuosius organus ir visą civilinį sektorių.

3. Vyr. ūkinė valdyba (GEKU — glavnoje ekonomičetskoje upravlenie) prižiūri visą ūkinį sovietų aparatą, ypač ginklavimo pramonę. Ji užsiima ūkiniu špionažu ir kontrašpionažu. Ji dirba kontakte su sekančia sekcija.

4. Užsienio vyr. valdyba (GINU glavn. innostranoje uprav.) prižiūri diplomatinę tarnybą, kominformą ir stebi užsienio priešbolševikinių organizacijų veiklą.

5. Vyr. kontra-žvalgybos valdyba (GKRU — gšlavn. kontrrasvedozesnoje upravl.) rūpinasi kontra-žvalgybos reikalais. Jai priklauso SMERŠ.

6. Vyr. transporto valdyba (GTU glav. transpotnoje upravlenie) prižiūri visą sovietų transporto sistemą.

7. Informacijų vyr. v-bai priklauso pašto, spaudos ir literatūros cenzūra, stebi užsienio spaudą.

8. Operatyvinė valdyba rūpinasi ministerijos organizacija techniniu ir ūkiniu žvilgsniu.

MVD (vidaus reikalų ministerijai) turi 10 skyrių, kurie vadovauja vidaus milicijai, administracijai ir pasienio milicijai, archyvams ir gaisrininkams. Ji praveda ir didžiulius statybos darbus, kuriems reikalinga daug pigių darbo rankų, kasa kanalus ir pan. Jos žinioje yra koncentracinės ir darbo stovyklos. Ji turi ir savo kariuomenę, kalbama apie 20 gerai ginkluotų divizijų. Ministerijai vadovauja generolas pulkininkas Kruglovas. Ji yra lyg vykdomasis organas MGB nutarimams. MGB yra tiesioginėje Tarybų Sąjungos maršalo, vicepremjero ir politbiuro nario L. Berijos žinioje.

"NELAIMINGA KENČIANTI LIETUVA"

VLIKo delegatai — prel. M. Krupavičius, min. V. Sidzikauskas ir prof. J. Brazaitis specialioje audiencijoje pas Popiežių Pijų XII

Ketvirtadienį, birželio 15 d. 12 val. 15 min. Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto ir Vykdomosios Tarybos delegacija prelato pasiūlą Krupavičių, ministerio garbe, pa Sidzikauską ir profesoriaus Brazaitį priėmė Šventenybė Popiežius Pijus XII ypatingoje audiencijoje. Delegacija buvo priimta Vatikano rūmuose, Mažojo Sosto salėje, kur paprastai priimamos įvairios valstybių vyrų delegacijos.

Pasveikinęs delegaciją šv. Tėvas pastebėjo, kad jis žinąs lietuvių tautos nelaimes ir kančias ir kad jis meldžiasi už lietuvių tautą, kuri šiandien yra taip reikalinga paramos ir paguodos. Jo Šventenybė sakėsi skaitęs jam adresuotą memorandumą, kurio nuorašą delegacija buvo anksčiau įteikusi Jo Ekscelencijai Mons. Tardini, Vatikano Valstybės Sekretariate. Šia proga delegacija įteikė Popiežiui minimo memorandumo originalą, prašydama teiktis priimti jame pareikštus lietuvių tautos prisirišimo prie Jo Šventenybės jausmus, padėką už rodytą ir rodomą veiklą simpatiją kankinamai lietuvių tautai, o taip pat maloniai teikti dėmesio rašte suminėtiems pageidavimams, ypač kas liečia Lietuvos vardo suminėjimą tarp kitų kenčiančių kraštų oficialiose kalbose. Jo Šventenybė pritardamas prisiminė ir latvius, o delegacijos atstovai prijungė ir lenkus. Šv. Tėvas kelis kartus kartojo: "nelaiminga kenčianti Lietuva". Baigiantis audiencijai Vyriausiojo Išlaisvinimo Lietuvos Komiteto pirmininkas šiais žodžiais paprašė Jo Šventenybės palaiminimo:

"Maldauju Apaštališko palaiminimo mano kankinamai ir kenčiančiai Tėvynei, visiems išvežtiesiems ir koncentracijos stovyklose bei kalėjimuose uždarytiems ir ten lėta mirtimi mirštantiems; taip pat tiems, kurie po visą pasaulį išblaškyti neša sunkią tremtinio dalį; tiems, kurie betkokiu būdu kovoja teisingą kovą dėl Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės ir pagaliau mums, čia esantiems, o be to, visiems mūsų bendradarbiams ir artimiesiems".

Šventasis Tėvas suteikė prašytą palaiminimą iškėlęs abi rankas. Jis tarė lotynų kalba maldos žodžius. Jis prašė palaiminimo Aukščiausiąjį atkartodamas pirmininko suformuluotus palaiminimo prašymo žodžius.

Popiežius prisiminė taip pat, kad būdamas Berlyne nuncijaus pareigose jis turėjo progos santvkiauti su Vaclovu Sidzikausku, kuris tuo metu buvo Lietuvos ministeris Vokietijos sostinėje ir suteikė pakartotiną palaiminimą jo šeimai.

Audiencijai prisiminti Jo Šventenybė suteikė delegacijos dalyviams mažas dovanėles.

Lietuviška valandėlė Šveicarų per radiją

Pono St. Garbačiausko iš Zuerich'o, Šveicarijos, pranešimu, š. m. liepos mėn. 2 dieną, sekmadienį, 11 val. 20 min. iki 12 val. 00 min., Šveicarijos Radio BEROMUENSTER, Studio Zuerich, 567,1 m. banga ir trumpomis bangomis stotis SCHWARZENBURG 48,66 m. ir 31, 46 m. transliuos lietuvišką valandėlę, pavadintą: "Verstumte Welt, Saenge und Sagen des litauschen Volkes". ("Nutilęs pasaulis, Lietuvių tautos dainos ir pavadinamai").

Tai bus pirmoji po karo lietuviška programa šveicarų radio, ir tik po didelių pastangų pasisekė įvykdyti bei gauti pritarimą.

L. G. K.

Lietuviai PENKIVOSE KONTINENTUOSE

° Birželio 6 — 10 dienomis Paryžiuje įvyko Pasaulio Motinų Judėjimo Kongresas. Lietuves motinas šiame Kongrese atstovavo ponios Dr. Karvelienė, Galdikienė ir Bačkienė. Ponia dr. Karvelienė Kongresui davė pranešimą apie "Lietuvės Motinos Padėtį".

° VI. 26 Gregorijanumo Pontifikaliniame Universitete Kun. Vytautas Kazlauskas apgynė dizertaciją "Lietuvos Žemės Reforma Eklezijos Socijologinės doktrinos šviesoje" gaudamas Teologijos Daktaro laipsnį. Dizertacijos moderatorius buvo Tėvas GUNDLACH, S. J.

° Birželio 14-oji kaip genocido diena, o taip pat birželio 15-toji, rusų į Lietuvą įsibrovimo diena, visose pasaulio lietuvių kolonijose šiemet buvo ypatingai atžymėtos. Gedulingos pamaldos, gedulo šydais pridengtos Lietuvos trispalvės, specialūs susirinkimai, dalyvaujant vietos įžymiems žmonėms, specialūs pranešimai apie sovietų vykdomą Lietuvių Tautos naikinimą, atitinkamos rezoliucijos, vietinės spaudos pritraukimas sudarė sąlygas Lietuvos bylą ir Lietuvių Tautos aliarmuojančią padėtį pasaulio viešajai opinijai priminti ir atitinkamai paskatinti sprendžiančius tarptautinės politikos veiksnius.

° Prie "Europos Sąjudžio" organizacijos veikia "Centro ir Rytų Europos Kraštų Sekcija". Šioje sekcijoje yra atstovaujami ir Pabaltijo kraštai. Gegužės 8 d. Paryžiuje įvyko šios sekcijos posėdis vadovaujamas anglo MacMillan. Iš lietuvių pusės jame dalyvavo Dr. S. Bačkis ir Prof. Baltrušaitis. Birželio 13 d. įvyko antras posėdis, skirtas parengti atitinkamiems ranortams, kurie bus įteikti Strasburge Europos Tarybos organams. Ir šiame posėdyje lietuviai buvo atstovaujami.

° Birželio 24 d. ryte į Romą atvyko J. E. vyskupas V. Brizgys ir Kan. J. Koncius. BALFo pirmininkas ir žymus lietuvių veikėjas Š. Amerikoje. Kanauninkas Dr. Koncius aplankė jau visą eilę Europos kraštų, tirdamas lietuvių padėtį ir rūpindamasis jiems padėti.

° Tėvas Liuima birželio 2 d. apgynė dizertaciją "Les Sources du Traite de l'Amoud de Saint Francois de Bales" ir gavo daktaro laipsnį.

° Birželio 21 d. Romos popiežiškame Atenėjuje apgynė dizertaciją ir gavo daktaro laipsnį Kun. Jonas Bičiūnas.

° New Yorke neseniai įsteigtas pirmasis Amerikos lietuvių buriavimo klubas.

° Viena iš didžiausiųjų lietuviškųjų — katalikiškųjų asmenybių — Dr. J. Leimonui rugpiūčio mėn. sueina 50 m. amžiaus. Dr. J. Leimonas Lietuvoje buvo Katalikų Veikimo Centro direktorius ir pavasarininkų vadas. Pastebėtina, jog Šv. Tėvas už didelius nuopelnus katalikybei Dr. J. Leimoną neseniai apdovanojo Šv. Grigaliaus ordinu. Šiuo metu Dr. J. Leimonas gyvena Čikagoje ir dirba fabrike.

° Bostone gyveną visų trijų sąjungų ateitininkai ypatingai gražiomis iškilmėmis paminėjo Ateitininkijos 40 m. sukaktuves.

° Baltimorėje įvykęs SLA seimas be kitų nutarimų, nusprendė uždrausti komunistams būti SLA pareigūnais.

° Čikagoj iniciatorių grupė įsteigė Lietuvių Rašytojų Klubą, kuris savo uždaviniu pasirinko literatūros ugdymą ir jos skleidimą. Klubo veikloje kviečiami dalyvauti visi tie kultūrininkai (žurnalistai, dailininkai, mokytojai), kuriems mūsų literatūros klausimai artimi.

° Taip seniai laukiamas Lietuvių Kalbos Vadovas šio mėn. pradžioj jau bus pradėtas siuntinėti skaitytojams. Kiek pakelta ir knygos kaina.

° Iš Europos pranešama, jog vienintelis Vokietijoj ėjęs lietuvių laikraštis "Lietuvis" užsidarė. Tačiau stengiamasi ten išleisti kitą lietuvišką laikraštį.

PENKIOLIKA METŲ DIEVO TARNYBOJE

Tėvas Justinas Vaškys, Lietuvos Pranciškonų kūrėjas Amerikoje, ir dabartinis Provincijolas, šių metų birželio 29 dieną šventė savo 15 metų kunigystės jubiliejų. Ši 15 metų Dievo tarnyboje sukaktis leidžia mums supažindinti lietuviškąją visuomenę su daug nusipelniusiu Pranciškonų Ordinui, Dievui ir Tėvynei asmeniu.

Tėvas Justinas Vaškys gimė 1909 m. spalio 20 dieną Liepojoje. Į Pranciškonų Ordiną įstojo 1928 metais, tuo metu, kai Pranciškonai Lietuvoje buvo pradėję atgimti ir kūrė reikšmingus planus ateities darbams. Baigęs novicijatą ir padaręs įžadus klierikas Vaškys, kurį laiką lankė Kauno Metropolijos kunigų seminariją, o vėliau, kad labiau susipažintų su Pranciškoniškąja teologija, buvo išsiųstas Austrijon ir gražiame Tirolyje, Schwaze, baigė Pranciškonų seminariją ir 1935 m. birželio 29 d. buvo įšventintas kunigu. Grįžęs iš užsienio Tėvas J. Vaškys tuojau buvo įjungtas į apaštalavimo darbą, bet jis tuomet labai troško aukštesniojo mokslo ir todėl viršininkai leido jam studijuoti Vytauto Didžiojo universitete. Čia Tėv. J. Vaškys studijavo Teologijos — Filozofijos fakultete istoriją ir filozofiją.

Anuo metu Pranciškonai beturėjo tik kelis jaunus tėvus, o kiti buvo seneliai ir tai perkrauti darbais, dėl to Tėv. J. Vaškys negalėjo ilgai vien studijoms pasišvęsti. 1939 m. jis buvo paskirtas Tėvo Provincijolo patarėju, sekretorium ir Šv. Antano Kolegijos Rektorium, kur jis taip pat ir mokytojavo.

Sovietams klastingai užgrobus Lietuvą ir atėmus visus vienuolynus ir Šv. Antano Kolegiją, bei suėmus Tėvą Augustiną *Dirvelę ir Tėvą Liucijų Martušį*, buvo aišku, kad artinasi gražiai atsikūrusios Lietuvos Pranciškonų provincijos galas. Tuo metu užsienyje jau studijavo nemažas būrys jaunų Pranciškonų, o Lietuvoje mokėsi per 15 klierikų. Vildamasi jaunąja karta Šv. Kazimiero provincijos vadovybė sumanė, laukiant geresnių laikų, visus jaunuosius Pranciškonus suburti JAV, kad atėjus laisvės dienoms iš čia ateitų pranciškonų atgimimas Lietuvoje. Šiam sunkiam kūrimo darbui buvo paskirtas Tėvas Justinas Vaškys.

Vykindamas savo viršininkų valią 1940 m. rugpiūčio gale jis slapta perėjo sieną ir nugalėjęs daugybę kliūčių 1941 sausio 29 d. laimingai atvyko Amerikon. Atvykęs į Ameriką Tėv. J. Vaškys turėjo sunkių dienelių, pakol Pittsburgho vyskupas laikinai leido įsikurti savo vyskupijoje. Taigi, kaip daugeliui žinoma, 1941 m. sugpiūčio 2 d. Pittsburghe buvo įkurtas pirmasis Lietuvos Pranciškonų vienuolynas JAV, kuriame pradžioje gyveno tik pats vienas kūrėjas. Vėliau atvyko Tėv. Juvenalis Liauba, klier. Pranciškus Giedgaudas ir vienas broliukas.

Kadangi Pittsburgho vyskupas tebuvo priėmęs tik laikinai, dėl to reikėjo ieškoti pastovesnės vietos, kurią pavyko gauti Portlando vyskupijoje, Greene, Maine. Bet tai buvo mažytis namelis, o Pranciškonų skaičius vis augo, nes 1946 metais beveik kas mėnesį vis kas nors atvykdavo iš Europos ar įstodavo vietiniai Amerikos lietuviai. Tada Tėv. J. Vaškiui teko rūpintis naujomis patalpomis ir juridine Lietuvos Pranciškonų padėtimi JAV. Ir tai jam sekėsi. 1946 m. buvo kanoniškai įkurta Lietuvos Pranciškonų provincija, 1948 m. nupirktas ir pašventintas Kennebunk Port, Maine, vienuolynas, 1949 metų pradžioje, plečiantis Pranciškonų veiklai Kanadoje, lietuvių tarpe, buvo atidarytas St. Catherines Ont. vienuolynas, o tų pačių metų gale Pranciškonai perėmė ir Bridgevillės Šv. Antano parapiją atidarydami dar vieną rezidenciją.

Tėv. J. Vaškio veikla vienuolynų kūrimu nesiriboja. Pradžioje jis daug ir misijonieriavo. Vos atvykęs į JAV tuoj išleido "Šv. Pranciškaus Varpelį", kuri ilgą laiką jis ir redagavo. Šiais metais Tėvai Pranciškonai apsiėmė leisti kultūros žurnalą "Aidus", o šią vasarą, kaip teko skaityti spaudoje, jie perėmė ir "Darbininko" leidimą.

Šis trumpas straipsnelis negali apimti daugiariopos 15 metų Tėv. J. Vaškio veiklos, nes ji yra begalo plati ir vaišinga. Daugelis stebisi Lietuvos Pranciškonų pasisekimais JAV ir klausia, kur glūdi šių pasisekimų priežastis. Atsakymas aiškus ir trumpas: visų pasisekimų paslaptis glūdi Tėvo Provincijolo Justino Vaškio sumanume, Dievo palaimoje, gerų lietuvių duosnume ir pranciškonų darbštume.

V. G.

FAUSTAS KIRŠA

LAIŠKAS OBELAITĖMS

Sugrįžęs į namus, nebepažinsiu, jūsų,
Jaunutės obelaitės, lieknos kaip vamzdeliai.
Kaip balerinos šokot, audrai užsisukus,
Ir saulėn tiesėtės kaip gulbinų kakleliai.

Jūs būsit motinos, sultingų vaisių damos,
Nukarusiom šakom bružuosit žemės grumstą,
Raitysit piktžoles prie gargažėtų šonų
Ir nuo žalių šakų šešėlius saulėn stumsta.

Kada pavasarį vainikais sužydėsta
Ir dar nebus manęs, kuris jus pasodino,
Bitelėm, peteliškėm, kurmiam ir varlėkam
Sakykit pasakas, koks ilgesys kankina.

Pasveikinkit klevus, kurie seniai per šimtą
Metelių pakelia, nors nežymu, kad seniai.
Kiekvieną rudenį jie su mirtim paširsta
Ir kas pavasarį jaunystę išgyvena.

Pasveikinkit skylėtom sienom vežiminę.
Pasveikinkit svirnus su durimis pavėsy,
Kai trys karaliai buvo, liko ten trys kryžiai.
Kol grįšiu į namus, grūdų nedaug turės jie.

Klojimą sveikinkit, tą pūzdrą ant kalnelio.
Kiek atmenu aš jį — nei sensta, nei jaunėja.
Ak, taip norėčiau dar per kuprą jam paploti
Ir pasakyt: brolyt, laikykimės iš vieno!

Jau metų tiek ir tiek tu po skvernais skylėtais
Ne vieną šimtą žvilblių, blezdingų perėjai...
O kiek javų: įkoptum į Montblaną!
Matau tave nuo Šatrijos lig Pirenėjų.

SVARBI SUKAKTIS

San Domingo. — Ir šiemet kaip paprastai per Dievo Kūno šventę buvo atnaujintas iškilmingas San Domingo Respublikos pasiaukojimas įvykęs prieš kelias dešimtis metų švč. Jėzaus Širdžiai. Šia proga prisimintina, kad liepos 1 dieną sukanka šešiolika metų kai lietuvių tauta iškilmingai padarė tokį pat pasiaukojimą pirmojo Lietuvos Eucharistinio Kongreso proga 1934 metais. Dar prieš mėnesį laiko, birželio 4 dieną Vyriausias Lietuvių Tremtinių Sielovados Tvarkytojas Vokietijoje Kan. Kapočius per Vatikano radiją į visus lietuvius pasakė kalbą prisimindamas šią lietuvių tautos sandorą su Aukščiausiuoju. Šis sielovados tvarkytojo atsišaukimas pasiekė ir lietuvių spaudą tremtyje.

ANGLIJOS LIETUVIŲ RŪPESČIAI IR VEIKLA

BAL. BRAZDŽIONIS

Lietuviai Anglijoj pamažu nyksta. Vieni yra nepasitenkinę šio krašto pažadais, kiti ieško geresnių įsikūrimo sąlygų, treti nepakelia šio krašto keisto klimato. Yra ir daugiau priežasčių, kurios verčia žmones ieškotis naujų vietų. Ypač tai liečia vyrus, kurie jau trečius metus bebaigia "džiūti" blėkinėse "statinėse". Jie nebenori toliau kasdien baladotis sunkvežimiais į darbą. Be to, dar didelį rūpestį sukelia ir maisto stoka. Visi čia paminėti motyvai remiasi realybe, ir todėl tūkstančiai tremtinių žada šį kraštą palikti. Gaila, kad mažėja Lietuvių Anglijoj, nes tuo pačiu sulėtės ir visas visuomeninis veikimas. Nors dalis jau įmetė inkarą į dugną šioj saloj: įsigyjo nuosavybes, atgavo specialybės teises, tačiau labai maža: iš 7 tūkstančių tik keli šimtai.

Mūsų krikščioniškas patarimas "Dirbk, ir Dievas padės" yra labai populiarus Anglijos tremtiniuose.

Anglijos lietuviai yra darbštūs ir šiuo atžvilgiu pralenkia daugelį kitų tautybių tremtinių. Čia yra ir socialinis draudimas, kurs ir nuo lietuvių pajamų atskaito nustatytą sumą. Bet iš šio socialinio draudimo maža lietuviams naudos.

Jau yra daug lietuvių, kuriems parama reikalinga, tačiau socialinė šio krašto institucija atsisakė juos remti. Ot tau ir socialinis draudimas! Kas tokius dabar čia remia? Tik savieji tautiečiai ir aukos pobūdžiu. Ką gi padarys savišalpos draugijos, jei jos esančios tuščios ir indėliai mažai. Vienkartines pašalpas tegali jos skirti. Organizacijos irgi neturtingos. Lietuvių Sąjunga esanti pajėgiausia. Gerai, kad jau keturi tūkstančiai lietuvių palaiko Sąjungą. Bet kaip tokių širdis suminkštinti, kurie niekur nenori nei peno aukoti? Lietuvių Sąjunga tegali sušelpti tik reikalingiausius paramos, ir iš to, ką geros širdys suaukoja, artimo meilės vedinos.

Mūsų kultūrinė veikla taip pat nėra gerai suorganizuota. Kad užkirstume kelią visiems negerumams bei kerštavimams partijų keveluose, turime kuo greičiausiai persiorganizuoti į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Mūsų tikslas — išsilaikyti Tėvynės atžvilgiu stipriausiais. Labai liūdna, kad nevienas nori tik savo "aš" iškišti, o tolerancijos ir demokratinio išsiauklėjimo nė už peną neparodo. Tūlas korespondentas viename socialistiniame laikraštyje, nepatenkintas Lietuvių Sąjungos darbais, jos vadovais, lieja tulžį ant jos, kiek beįmanydamas. Kurstyti ir griauti, kur kas lengviau, negu statyti ir kurti. Ne pro šalį ir papeikti, pakritikuoti, kas bloga. Tačiau ir socialistinės Lietuvos atstovai įvairiais atvejais pasisako už tolerenciją. Be velionies Sleževičiaus, kuris energingai kovojo dėl socialinės programos Lietuvos Laisvės metais, štai prof. Kaminkas kartą vienu atsišaukimu pabrėžė: "Būkite jauni, būkite pasiryžę kilniam mūsų darbui... Būkite visuomet žmoniški, kietai ištvermingi ir savo tarpe vieningi." Ir "Lietuvy" visai neteisingai užpulta Lietuvių Sąjunga, kaip pasipelnymo objektas. M. Bajorinas vėliau labai ryškiai atsakė Sąjungos vardu. Bet drumzlių liko... O kai vyksta suvažiavimai, ar DBLS skyrių susirinkimai, tada tokie šmeižimai bijo išeiti į viešumą ir tyli...

O meno vienetai ar jau savo laurus nuskynė? Ne! Tik dar pradeda. Visoj Britų žemėj jau priskaitomi net 7 chorai, kelios tautinių šokių grupės, meno sambūris ir kt. Tautiniais šokiais ir daina pasiryžėliai mūsų širdis pradžiūgina. Šios salos žmonės irgi tai girdi, mato. Dar rengiamos parodos, mitingai, minėjimai, šventės. Tai vis garsina Lietuvos vardą! Tačiau gal jau ir nusibodo žiūrovams vien to pat turinio pasirodymai. Kodėl nesurengiama visų chorų dainų šventė? Latviai tuo mus pralenkė: jie surengė Londone dainų šventę; estai jų programą papildė. Lietuviai kažkodėl nedalyvavo. O reiktų nors dalimi paremti vieniems kitų tautines reprezentacijas, nes visi esame Baltai ir Aiščių giminės. Žinoma, surengti dainų šventei reikia lėšų, didelio pasiaukojimo iš visų choristų ir iš dalyvių. Bet kas nors turėtų imtis iniciatyvos.

Dar noriu palukštenti spaudos reikalus. Mūsų spauda yra perdaug susiskaldžiusi. Ar nevertėtų sueiti ir bendrą darbą: knygas leisti, laikraščius spausdinti ir kitus spaudos darbus atlikti vienam centre. Lietuviškas spaustuves jau turim dvi: "Išeivių Draugo" ir "Nidos", todėl ir rūpinkimės, kad jos gyvuotų ir lietuviškiems interesams tarnautų. O jei dar kada nors "Brit. Lietuvio" išdygtų spaustuvė prie Lietuvių Namų, tai negausiai Britanijos lietuvių kolonijai visai užtektų spaustuvių.

Iš viso, Didžiojoj Britanijoj nieko ypatingo be didesnių kapitalų negalima suorganizuoti. Tenka remtis gera tautiečių valia ir duosnumu.

ČEKOSLOVAKIJOS VIENUOLIAI KONCENTRACIJOS STOVYKLOSE

L'Osservatore Romano birželio 23 d. laidoje talpina laišką iš Čekoslovakijos, kuriame smulkiai nupasakojama apie balandžio mėnesyje įvykdytus vienuolynų sunaikinimus.

Laiške tarp kitko rašoma: "Naktį iš balandžio 13 į 14 tarp 23 ir 1 val. policijos ir vadinamos liaudies milicijos agentų buvo užpulti visi krašte esantieji Jėzuitų, Pranciškonų, Saleziečių, Premonstratiečių, Redemptoristų, Konsolatorijonų, Salvatorijonų ir kit. vienuolynai. Tėvai ir broliai brutaliausiu būdu buvo suimti susodinti į sunkvežimus ir nugabenti į specialiai įrengtas prie Sovietų Rusijos sienos koncentracijos stovyklas. 27-28 balandžio šios rūšies medžioklė buvo pakartota prieš dar likusius vienuolius, taip kad dabar praktiškai tik pavieniai vienuoliai ir tik vienas kitas, kurie puolimų metu namie nebuvo, tėra laisvi". Toliau aprašoma visas tas brutalumas, su kuriuo raudonieji milicininkai įsibrovė į vienuolynus ir suiminėjo tėvus, bei brolius. Pažymi taip pat kad suimamųjų laikysena buvo rami ir kartais net heroiška: kai kurie jų rizikuodami savo gyvybe stengėsi išgelbėti švč. Sakramentą nuo išniekinimo, kiti sunkvežimiuose garsiai meldėsi, kiti giedojo Marijos garbei giesmes ar net Te Deum Laudamus.

"Koncentracijos stovyklose, rašoma toliau laiške, gyvenimas tuo tarpu yra dar pakeliamas. Reikia dirbti 8 valandas. Dėvima civiliais drabužiais. Po pietų yra 2 val. pamokos apie marksizmą — leninizmą. Celebruoti, jei kam pavyksta gauti ostijų ir vyno, leidžiama. Bet prižiūrėtojai yra žiaurūs ir teikia daug nemalonumu. Gaunama taip pat ir mušti".

550 M. GUTENBERGO GIMIMO

Frankfurtas. Birželio 24 d. sukako 550 metų nuo spaudos išradėjo Gutenberg gimimo. Ta proga Mainze buvo atidaryta spaudos meno paroda. Pats brangiausias spaudos exponatas yra Mainzo psalteriumas atspausdintas ant pergamento 1457 metais. Tai viena iš pirmųjų spausdintų knygų.

VELNIO BALA

JURGIS JANKUS

Mūsų kapelionas, senas, baltas, amžinai besišypsąs senukas, žinojo, kad aš labai sunkiai verčiuosi ir daugiau dienų apie valgį galvoju, negu pavalgau. Artėjo vasaros atostogos. Jis sulaikė mane už rankos mokyklos kieme bevaikščiojantį ir paklausė:

— Kur manai praleisti vasarą?

Aš nustebau. Nei turtingų giminių, nei prietelių neturėjau, ir visas atostogas praleisdavau mažam miestely, skurdžiam dvaro kumetyne.

— Pas mamą, kaip ir visada, — atsakiau.

— Bet ilgai taip neišlaikysi. Pažiūrėk, kaip tu atrodai?

Ir, staiga pakeitęs toną, pridėjo:

— O motinai tu vasarą ar reikalingas?

Į tą staigų klausimą iš karto nesugebėjau atsakyti. Motina vasarą dirbo dvare, dažniausiai daržuose, aš pakeisdavau tik, kai rugius kuldavo ar kitas sunkesnis darbas pasitaikydavo. Šiaip padėdavau tik namų ruošą apeiti, neretai valgyti išvirdavau. Ir kapelionui tą patį pasakojau. Jis tik šyptelėjo, paspaudė ranką aukščiau alkūnus, pasakė:

— Na, pažiūrėsim, — ir nuėjo.

Po savaitės vėl užkalbino.

— Tau reikia užsidirbti pinigų, o kitaip prieš laiką sugriūsi. Kaip grybas karštyje. Aš gyvenu pamiškėj ir žinau: kai lyja, tai ir jie sveikesni, ilgiau laikosi, o kai tik gražios dienos užeina, tai kurį beimtum — vienos kirmėlės. Aš turiu nedidelį ūkelį, vieta sveika, pagal mišką, per vasarą pagyvensi, kitaip ir atrodysi. Kai tik užbaigsi, pasakyk motinai, kur važiuoji ir atidumk. Nenuogąstauk, blogo tau nepadarysiu.

Aš, taip netikėtai užkluptas, apstulbau ir nebežinojau, ką sakyti. Kapelionas mano apstulbimą matė ir paskubėjo pridurti:

— Tik nemanyk, kad tave dyką laikysiu. Dirbti reikės! Žiemai pinigų turėsi užsidirbti.

— Jeigu dirbti, tai tikrai atvažiuosiu, — atgavęs pusiausvyrą, jau smagiau atsakiau, nors nežinojau, nei ką, nei kur reikės dirbti.

Mokslui pasibaigus, kelias dienas pabuvau namie ir nuvykau.

Ūkis buvo netoli miško, ant kalnelio, trobos paskendusios dideliam sode. Kapelioną radau vienmarškinį betriūsinėjantį apie bites. O bitėmis dūzgė visas į pietų pusę palinkęs šlaitelis.

— Tai apsižiūrėk. Tu ten dvare paprates, tai skurdena vargu ar patiks.

Jis kalbėjo ir šypsojosi plačia, gera šypsena, o aš tylėjau ir neradau žodžių, kuriais galėčiau išsakyti savo sumišimą. Žinojau, kad jis nenori iš manęs juoktis, bet nuo jų žodžių darėsi man gėda ir tą akimirką galvojau, kad verčiau būčiau neatvažiavęs. Bet paskiau viskas pasikeitė. Darbo jis man buvo suradęs valsčiaus savivaldybėje. Rytą, po gerų pusryčių, aštuntą valandą nueidavau, o antrą valandą grįždavau ir rasdavau ant stalo gerus pietus. Po pietų įsisukdavau į niekada nesibaigiančių ūkio darbų ratą arba išeidavau į mišką. O miško nei galo, nei krašto negalėjai aprėpti. Tuoj pakraštyj ir gera varsną gilyn jis buvo gražus ir sausas. Iš lengva aukštyn kylą ir vėl lėnai besileidžią kalvelės buvo apaugusios pilkom samanom nusamanojusiom eglėm, aukštyn į dangų išbėgusiais beržais, vienur kitur amžinai šnarėjo įsimaišiusi drebulė arba stovėjo ąžuolas, storas ir tvirtas, plačia viršūne visus kitus į šalis prastumdęs. Toliau kalniukai staiga linko žemyn į plačią, sunkiai perbrendama velnio balą. Iš krašto joje ant aukštų kupstų augo stambūs juodalksniai, nuvirbusios eglės ir palinkę beržai, tolau buvo matyti tik švendrės, vilkdalgiai ir bimbės. Kartą, bevaikščiodamas tais pabaliais, užtikau gerokai patrešusių, nuo kupsto ant kupsto permėtytų, medžių liepta. Juo neseniai buvo vaikščiota, nes pakrašty buvo įmintų batuotų pėdų pėdsakai, o ant patrėšusio liepto buvo žymu šviežio numynimo ženklai. Pasukau tais liepteliais ir aš. Iš pradžių jie buvo permesti per apstingusio purvo tarpus, paskum per balutes gelsvo vandens, kuriame raitėsi knibždesys uodų vikšrelių, ir baigėsi prie plataus kupsto, nuo kurio sviro į šoną storas ruplis beržas. Jis sviro visiškai netoli vandens, o po jo viršūne augo būrelis vešlių bimbių. Beveik tiesiai viršum jų prie beržo buvo pritvirtinta koplytėlė su Kristaus kančia. Ji buvo įkelta, matyti, prieš daug metų, pažaliavusi ir žilomis samanomis apaugusi. Miške buvo nepaprastai tylu, net ir amžino drebulių šlamėjimo nebuvo girdėti. Mane apėmė nejaukumas, ir aš valandėlę stovėjau toje tylojee paskendęs ir norėjau atspėti, kam toji koplytėlė čia tokioj nepaprastoj vietoj įkelta. Buvau užaugęs laukuose, visada tarp žmonių, ir toji tyla su man pasirodžiusia paslaptinga koplytėlė ėmė kelti baimę. Aš greitai apsisukau ir norėjau eiti atgal, bet ant priešingo kupsto netikėtai pamačiau kapelioną. Jis stovėjo labai rimtas ir keletą akimirksnių žiūrėjo į mane, paskum pasikaišė sutana ir ėmė eiti patrešusiu lieptu artyn.

— Tai še, kur jis atklydęs, — šluostydamasis nuo kaktos prakaita, kalbėjo, — į patį vidurį Velnio balos, ir nebijo, kad velnias ką pikta padarytų. Nors, žinai, prieš keturiasdešimt metų čia kitaip atrodė. Dabar kas beliko. Nė velniui nebebūtų kur pasislėpti. O tada, še kur dabar paprasta bala, net vikšvomis užželė, galėjai atsistojęs pasisupti. Dabar ir pats galėtum kelnes gerai pasiraitęs bimbių pasiskinti, o tada reikėjo gero drąsuolio, kuris būtų išdrįsęs ant akivaro krašto atsistojęs pasisupti. Čia, kur dabar bimbės susispietė, buvo akis: juoda, gili, paviršiuje plūduriavo viena kita rausva bambinio kekelė, o jų stiebai driekėsi gilyn į neįmatomą gelmę, kai kas sakydavo, kad net į patį pragarą. Dabar jau beveik viskas užmiršta: dvaras nusausino laukus, iškasė didelius griovius, jais nutraukė ir pelkės vandenį, o su vandeniu ir jos romantiką, bet tada daug kas tikėjo, kad pro tą akį velnias ne vieno nusidėjėlio sielą kartu su visu kūnu yra į pragarą nusinešęs. Daug kas bijojo ir toli pro šalį sukdavo, bet aš, pats nežinau kodėl, jos nė truputėlio nebijodavau. Čia aplinkui ant kalniukų buvo keletas didelių baravykynų, o pačiais pabaliais ruduokės rudenį tiltais išsiberdavo. Į tas vietas aš iš mažens įpratau. Jau vos pradėjęs pakeklinėti, ateidavau čia su tėvu pariešutauti ir pagrybauti. Krepšių krepšius baravykų ir riešutų prisinešdavom, o rudmėsių tai motina žiemai po keleta lauknešių prisūdydavo. Ir vis iš čia, iš pavelniabalio. Iš pradžių, atsimenu, tų visokių pasakų prisiklausius, būdavo nejauku: žiūrėk, vėjas nubėgs medžių viršūnėmis, ar ančių būrys iš švendryno pakils, aš krūpteliu ir net neatsižiūrėdamas bėgu arčiau tėvo. Tėvas iš mano baimės nesijuokdavo. Jis priglausdavo mano galvą prie savo šono, pabraukdavo šiurkščia ranka per veidą ir pasakydavo:

— Nebijok. Geram žmogui jokie velniai nebaisūs. O vargu ar jie čia ir begyvena. Niekas nebėra girdėjęs, kad ką būtų įvilkę. Tur būt, ir žmonės mažesni nusidėjėliai pasidarė.

Aš tada jau rengiausi prie pirmos išpažinties, ir teta Julijona buvo įkalusi į galvas, kad esame patys didžiausi nusidėjėliai. Todėl pasakiau:

— Bet juk ir aš nusidėjėlis.

— Na, dėl tokių nuodėmių, kaip tavo, gyvo tai jau tikrai niekas į pragarą neneš, — nusijuokė tėvas ir pasiuntė iš po eglutės nurauti į šoną pasvirusio didelio baravyko.

Bet tas ruduo ir buvo paskutinis. Per šventą Mykolą tėvas išjojo į Šeduvą arklio parduoti ir nebegrįžo. Dingo be jokios žymės. Jaunas būdamas buvo išvykęs į Pietų Afriką, tai palengva visi įsitikino, kad ir vėl ten išvažiavo. Vis būdavo kaimynam pasijuoks, kad vyresniajam ūkį paliksiąs, o iš manęs padarysias kuniga, tai dabar visi ir tešnekėjo, kad išvažiavo kunigui aukso parvežti. Motina iš pradžių verkė, paskum ir ji pati ėmė tikėti, kad jis išvažiavo mano mokslui aukso paieškoti, ir vis laukdavo netikėtai sugrįžtant. Atėjus laikui, ir mane vargais negalais ėmė stumti į mokslus, kad neperaugčiau, kad tėvui sugrįžus nebūtų per vėlu. Ją vis paremdavo artimiausias mūsų kaimynas Smalys.

O aš dar labiau pamėgau tą mišką. Čia atsimindavau tas vietas, kuriose kartu su juo būdavau, atsimindavau jo pasakas ir žodžius, kuriuos man pasakydavo, o kartais atsitikdavo taip, kad jį patį kaip gyvą pajusdavau šalia savęs. Toji nuotaika visada apsupdavo mane, vos tik įžengdavau į mišką, net ir daug vėliau, kai jau buvau gerokai paaugęs, mokiausi gimnazijoj ir ilgesniam laikui namo parvažiuodavau tik vasarą. Tad jau išdrįsdavau pabristi ligi liūno krašto, pasisupdavau ant baugiau liūlančio trapaus velėnos krašto ir pasiskindavau bimbių. Ir velnio bala tada man nebeatrodė tokia baisi, nes jau buvau spėjęs sužinoti, kas yra ežeras ir kaip jis užauga.

Viena popietę grįžau iš balos su kūleliu bimbių. Išėjęs į sausesnę vietą, pakėliau galvą ir krūptelėjau: ant patrėšusic kelmo sėdėjo žila žmogysta. Miško glūdumoj sutikus nepažistama žmogų, nejauku pasidaro, ir aš norėjau pasukti į šalį, bet senukas tuo tarpu pakėlė galvą. Tada jį pažinau. Tai buvo Smalys, mūsų kaimynas. Pasisveikinom. Jis neturėjo krepšio nei grybam, nei riešutam ir, žiūrėdamas į mane, šypsojosi:

ŽODIS IŠ BRAZILIJOS

PASIKALBĖJIMAS SU SAO PAULO LIETUVIŲ PARAPIJOS KLEBONU KUN. P. RAGAŽINSKU

Brazilijoj jau nuo seno gyvuoja judri lietuviška kolonija savo narius skaitanti dešimtimis tūkstančių. Daugiausia lietuvių šiuo metu yra susibūrę Sao Paulo mieste. Čia todėl žydi ir lietuvių religinis bei kultūrinis veikimas. O to viso veikimo judinančioji dvasia yra ilgametis Sao Paulio lietuvių parapijos klebonas **kun. P. Ragažinskas.** Šis taurios sielos lietuvis kunigas nesiriboja vien savo gražiai sutvarkytos parapijos veikla, tačiau jis yra įsijungęs ir į tautinį bei kultūrinį Sau Paulo lietuvių gyvenimą. Ne šio straipsnelio tikslas atvaizduoti šakotą kun. P. Ragažinsko veiklą, (tam reiktų daug lapų prirašyti), tačiau neklysdami galime pasakyti: jei Sao Paulo lietuviškasis gyvenimas taip gražiai klesti, tai dideli nuopelnai priklauso neišsenkamos energijos ir didžių darbų kunigui — P. Ragažinskui.

Šiuo metu kun. P. Ragažinskas lankosi JAV lietuvių kolonijose. Praleidęs kelias dienas Pittsburghe ir ta proga aplankęs "Lietuvių Žinių" redakciją kun. P. Ragažinskas maloniai sutiko atsakyti į kelis redaktoriaus pastatytus klausimus, liečiančius Brazilijos lietuvių gyvenimą.

— Ar galima sužinoti, mielas kunige, kokio pobūdžio ši Jūsų kelionė po JAV?

Trumpai sakant atostogauju. Ta proga pasinaudojęs nutariau atvykti į JAV aplankyti savo gimines, pažįstamus, o taip pat susirasti "Mūsų Lietuvos" laikraščiui naujų bendradarbių.

— Koki įspūdžiai tarp Amerikos lietuvių? Kas pirmiausiai krinta Jums į akis?

JAV nesu pirmą kartą. Tačiau jei norite sužinoti šios mano kelionės įspūdžius, turiu pripažinti, jog jų dar mažai esu gavęs, nes kelionės vos tik pradžia. O iš pirmo žvilgsnio platesnius apibūdinimus sunku daryti. Pastebėjau tik, jog čia "Amerikos Lietuvoj" justi kiek kitokia dvasia negu Nepriklausomoj Lietuvoj. O tas skirtumas žodžiais sunkiai aptariamas.

— Kokį skirtumą randat tarp šio krašto ir Brazilijos lietuvių?

Pastebėjau, jog Brazilijos lietuvių dvasia yra gyvesnė nei čionykščių lietuv. Ta proga turiu pasidžiaugti, jog Brazilijos lietuvių tautinis susipratimas yra gana aukštas. Į visus lietuviškuosius reikalus jie reaguoja labai jautriai. Negalima taip pat nepaminėti ir vieną svarbią Brazilijos lietuvių teigiamybę — lietuviškų papročių saugojimą. Ypač tas jaučiame bažnyčioje — visos pamaldos laikomos kaip Lietuvoj, su būdingais, tik lietuviams artimais papročiais. Papročių išlikimas žymus ir kasdieniniame gyvenime. Dažnai vakarais, būreliui lietuvių susirinkus, ilgas valandas skamba lietuviška daina, kaip Tėvynėj subatvakariais.

— Kaip atrodo Brazilijos lietuvių gyvenimas: religiniu, tautiniu ir kultūriniu atžvilgiu?

Lietuvių mažais skaičiais yra visoje plačioje Brazilijoje. Didesnė kolonija yra Rio de Janeiro mieste. Ten yra apie tūkstantis lietuvių. Nors jie savo parapijos neturi, tačiau ten gyvenantis lietuvis kunigas aprūpina jų dvasinius reikalus. Į bendrą lietuvius jungia "Dainavos Kultūrinė Draugija", kuriai sumaniai vadovauja nenuilstanti veikėja ir nuoširdi patriotė p. Ona Lastauskienė.

Didžiausias lietuvių būrys yra susispietęs Sao Paulo mieste. Čia jų yra apie 15,000. Turi savo parapiją, kuriai šiuo metu man tenka vadovauti. Religinis gyvenimas labai gyvas, ypač po pernai Tėvo Kidyko pravestų misijų. Be manęs dar darbuojasi kun. dr. Milius, kun. Miliauskas ir V. Valeviičius. Be to, Sao Paulyje kapelionauja kun. Tamašiūnas, o netoli už miesto gyvena rašytojas Venancijus Ališas — kun. A. Arminas. Veikia trys lietuviškos organizacijos: Šv. Juozapo bendruomenė, Vyčiai ir Lietuvių Sąjunga Brazilijoje. Iš Šv. Juozapo bendruomenės susikūrė ir dabartinė parapija, kuri turi savo stiprų chorą, kuriam ilgai vadovavo dabar Pittsburghe gyvenąs muz. J. Stankūnas. Yra ir sava mokykla, kurioje mokosi virš 1000 mokinių (iš jų 800 lietuviukų). Lietuvių kalba, anksčiau buvusi dėstomoji, dabar kaip mokslo dalykas. Bendruomenės ribose veikia ir kelios kitos organizacijos.

Vyčiai, į savo eiles sutraukę jaunimo būrį, daugiausia veiklūs meninėje dirvoje. Turi net savo chorą, kuriam vadovauja F. Girdauskas.

Lietuvių Sąjunga nėra gausi ir praktiškai rūpinasi DULR turto juridine globa. Išlaiko lietuvišką mokyklą, kurioje mokosi per 100 mokinių.

Leidžiamas taip pat ir Brazilijos lietuvių laikraštis "Mūsų Lietuva."

— Koks skaičius ir kuo pasireiškia Brazilijos lietuviai komunistai?

Brazilijoj komunistų yra po antrojo pasaulinio karo buvo gana daug. Gana gausi lietuvių komunistų grupė savo narius išsiųsdavo į Montevideo, kominterno mokyklą, kurią baigę slaptai grįždavo atgal ir vadovaudavo netik raudoniesiems lietuviams, bet ir brazilams. Pradėjus įvažiuoti tremtiniams, lietuviai komunistai savo veiklą nukreipė prieš juos: rašydavo skundus, provokuodavo, vesdavo propagandą brazilų tarpe, kad tiems "fašistams" neduotų darbo, buto ir t.t. Kartais net užpuldavo ir apmušdavo. Dabar komunistų partija uždaryta ir ji nyksta.

— Kaip Brazilijos valdžia žiūri į lietuvių tautinį pasireiškimą?

Netrukdo ir net remia. Didžioji spauda deda medžiagos apie lietuvius, o žymūs brazilai dažnai dalyvauja lietuvių parengimuose. Dabar atvažiavus tremtiniams ir pradėjus vesti antikomunistinę akciją, brazilų nuomonė apie lietuvius keičiasi, nes seniau jie lietuvius pažindavo tik kaip komunistus.

— Ar daug įvažiavo į Braziliją lietuvių tremtinių? Jų nuotaikos?

Ligi dabar į Braziliją atplaukė apie 800 lietuvių tremtinių. Daugelis įsikūrė gerai arba net labai gerai, (ypač specialistai, amatininkai). Kai kurie įsikūrė taip gerai, jog visai nekalba apie persikėlimą į JAV.

Tuo pasikalbėjimas ir buvo baigtas. Redakcija maloniai palinkėjo tolimajam svečiui gražiai aplankyti lietuviškas kolonijas, o po to vėl grįžti per Pittsburghą į Braziliją. **A. E.**

Kotryna Grigaitytė

PARTIZANUI

Mano kraujo broli,
broli tvirtabūdi,
tavo lopšį supo
Laisvės Varpo dūžiai.
Ir tava jaunystė
laisve vien alsavo,
tai dėlto ryžtiesi,
mirt tik žemėj savo.

Girios juk nekartą
priglaudė lietuvį,
kai jis amžių bėgy
kovėsi už būvy.
Kai raudoni skėriai
kraštą mūs užplūdo,
mirti iš jų rankos
tai ne tavo būdui.

Pro pušaitę žalią,
eglę augalotą,
spausdams šaltą plieną
jų šimtus paklosi.
Ak, žinau gerai aš,
pačią paskutinę
tu tikrai paliksi
pats sau į krūtinę.

O šiandien tą kovą
tegu Dievas remia,
tau ryžtingai ginant
savo šventą žemę...

PAIEŠKOJIMAS

Ieškoma **Franciška Jančauskaitė — Minkotienė** kilusi iš Šilalės parapijos Lietuvoje ir jos dukros **Mary ir Ona.** Taip pat **Poškaitė Zosė** ir **Poškienė Veronika** su sūnum Kęstučiu.

Ieškomieji arba apie ieškančiuosius žinantieji rašykite šiuo adresu: Kunigunda Sakalauskaitė, 2117 Sarah St. Pittsburgh 3, Pa.

LIETUVIŲ TAUTOS GEDULO DIENOS MINĖJIMAS ARGENTINOJE

Diena iš dienos Argentinos lietuvių koloniją pasiekia vis liūdnesnės žinios iš Tėvynės, kurios kiekvieną abejojantį tragiška Lietuvos padėtimi priverčia pagalvoti ir apgailėti laisvės ar net gyvybės netekusius savo artimuosius bei pasukti tuo keliu, kuriuo kiekvienas laisvę ir Tėvynę mylintis lietuvis eina.

Labai nustebau kartą pamatęs didžiai nusiminusią lietuvę — komunizmo garbintoją. Pasirodo ją sugraudino gautas iš Lietuvoje gyvenančios jos sesers laiškas. Jame tarp kitko rašoma: "Brangi sesute, pas mus viskas pasikeitė. Daugelis persikėlė kitur gyventi. Visur žydi gėlės, bet jos nekvepia. Tų gražių ir kvapių gėlių, kurias prieš 20 m. išvykdama palikai jau seniai nebėra..." Šiuos kruvinos tiesos žodžius net fanatiška komunizmo garbintoja suprato. Nuo to laiško gavimo ji pradėjo tikėti pasakojimais tų žmonių, kurie ištisus metus tas "nekvepiančias gėlės matė.

— — — —

Kruvinojo dešimtmečio sukaktis Argentinoje buvo paminėta suderamu rimtumu ir susikaupimu. Bene įspūdingiausias ir jautrausias minėjimas įvyko Buenos Aires birželio 18 d. Iškilmingą minėjimo aktą surengė Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje.

Jau 8,30 val. ryte, radio pusvalandžio metu, be specialios programos, ispaniškai kalbantiems klausytojams Z. Juknevičius pasakė kalbą, nušviesdamas šios dienos reikšmę lietuviams.

10,30 val. lietuvių parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos už okupantų nužudytus ir ištremtus lietuvius.

Vakare Lietuvių salėje, Avelanedoje įvyko pats aktas. Erdvi salė negalėjo sutalpinti atvykusių žmonių.

Įžanginį žodį tarė L. I. C. Argentinoje pirm. Ign. Padvalskis. Turiningas kalbas pasakė agr. A. Šantaras ir K. Čibiras. Iš svečių — argentiniečių tarpo kalbėjo Z. D. Galtier ir Tr. L. Beltram.

Meninę minėjimo dalį išpildė V. Rymavičiaus vadovaujamas Šv. Cecilijos choras ir žinomasis pianistas Andrius Kuprevičius.

Kaip ir visas lietuvių šventes, taip ir šią plačiai paminėjo vietos argentiniečių spauda, įdėdama net minėjime priimtą deklaraciją, kurioje Argentinos lietuviai prašo laisvojo pasaulio išvaduoti pavergtą tėvynę.

— — — —

Ta pačia proga malonu pastebėti, jog Argentinos lietuvių organizacijos, nuolat informuodamos vietos spaudą ir vyriausybę apie savo kovą dėl Tėvynės laisvės daugeliui suraudonėjusių argentiniečių atidaro akis. Tuo būdu mažėja komunistų skaičius, o ir vyriausybė imasi vis griežtesnių priemonių prieš juos.

L. Kančauskas

V. ALEKSANDRAVIČIUS ILIUSTRACIJA
(Iš Vyt. Mačernio "Vizijų")

LAIC prašo siuntinėti iškarpas

Stambiausieji laikraščių iškarpų rinkimo biurai nepajėgia pilnai surinkti tik vienos didelės valstybės spaudos atsiliepimus vienu ar kitu klausimu. Antra vertus, toksai aptarnavimas brangiai kainuoja.

Todėl, LAIC prašo visus politine akcija sudomintus lietuvius siuntinėti vietos spaudoje ir žurnaluose pastebėtus straipsnius apie Lietuvą ir lietuvius, lietuvių ir baltiečių pastangas ir kovas, apie įvykius surištus su Lietuvos išlaisvinimu. Persiunčiant prašome nurodyti laikraščio vardą, vietovę, datą ir puslapį. Iškarpas siųst šiuo adresu: Lithuanian American Information Center, 233 Broadway, New York 7, N. Y.

VIENINTELĖ BIBLIOTEKA

Liežas. Prie Notre Dame de Danneux šventovės 1942 metais imta organizuoti Marijos biblioteka, kurioje jau yra 7000 tomų visos apie Dievo Motiną. Tai yra vienintelė tokios rūšies biblioteka.

MR. DULLES PRIEŠ GENEROLĄ CLAY

IŠ BERLYNO AMERIKIEČIŲ SEKTORIAUS BUV. KOMENDANTO GEN. HOWLEY ATSIMINIMŲ

Aukštųjų svečių skaičius Berlyne blokados metu padidėjo. Net John Foster Dulles, apie kurį kalbėjo, kad jis būsiąs JAV užsienio reikalų ministeris, jeigu Dewey būsiąs išrinktas prezidentu, 1948 m. spalio mėnesį atvyko Berlynan padėties pastudijuoti.

Mes buvome girdėję, kad Dulles turįs kažkokių antipatijų prieš Gen. Clay, todėl šį įvykį stebėjome rūpestingai ir su tam tikru smalsumu.

Vieną sekmadienį buvau pakviestas pietų pas gen. Clay. Atvykęs pamačiau prie židinio sėdintį Dullesą su gen. Clay, Robertu Murphy J. W. Ridlebergeriu ir dar vieną užsienio reikalų ministerijos valdininką, kurį buvo atsivežęs Dulles.

Nepaisant linksmai traškančios ugnies židiny, kambario klimatas visai nebuvo šiltas. Ledinė skyrė Dullesą ir Clay. Mes susėdome valgyti, ir man buvo nurodyta vieta gale stalo, priešais Clay.

Murphy yra simpatingas, linksmas vyras, tačiau nežiūrint jo pastangų, visas pasikalbėjimas prie stalo buvo šaltas ir oficialus. Tik dėl vieno dalyko, kaip atrodė, Clay ir Dulles buvo vieningi — dėl Reino vyno. Iškilus šiai temai, tarp jų viešpatavo visiška harmonija.

Ateina nušalintas burmistras

Geriant kavą, Clay paklausė, ar svečias nenorėtų pamatyti dr. Reuterį, nušalintąjį Berlyno vyr. burmistrą. Dulles šį klausimą pakartojo savo atsivežtam patarėjui iš užsienio reikalų ministerijos, dar pasiteiraudamas, ar toks susitikimas nesukeltų kokių nors politinių komplikacijų.

— Aš labai gerbiu gen. Clay ir pono Murphy nuomones, — atsakė užs. reik. ministerijos valdininkas. — Jei jie mano, kad viskas bus tvarkoj, tai tuo tikiu ir aš.

— Galėjau Tamsta ramiai palikti Paryžiuje, jei Tamsta man negali duoti kitokio patarimo, — atkirto Dulles.

Reuteris atvyko tuoj po pietų ir mes ratu susėdome aplink jį, vokietį. Dulles ir Reuteris sėdėjo šalia vienas kito. Tarpas tarp jų kėdžių buvo tik vieno metro, tačiau jų galvoseną skyrė tūkstančiai metrų. Jie kalbėjosi apie dešimtį minučių.

— Ar vokiečiai išsilaikys per žiemą, — paklausė Dulles, nė minutės negaišdamas nereikalingoms mandagumo frazėms. — O gal jie pasiduos, priims rusų pagalbą ir pageidaus mūsų atsitraukimo iš Berlyno?

Reuterio atsakymas buvo aiškus ir atviras.

— Berlyniečiai yra pripratę kęsti. Mes esame pasiruošę dar daugiau pakelti, kad tik išvengtume sovietinio režimo.

Toks Reuterio atsakymas, kaip atrodė, Dullesui padarė didelį įspūdį. Jis paklausė Reuterį, ar šis tikįs, kad rusai gali bandyti Berlynan gabenti didelius maisto produktų ir anglių kiekius, kad tuo būdu pasirodytų stipresni už Vakarų valstybes.

Bijo amerikiečių

— Iš kur gi rusai gaus daugiau maisto produktų ir anglių, jei neapiplėš jų zonoje gyvenančius vokiečius?, — ramiai paklausė Reuteris. Pridurdamas, kad ne tik Vokietijos sovietinėje zonoje, bet ir pačioje Sovietų Sąjungoje bei jos satelitinėse valstybėse siaučiąs didelis skurdas. — Manau, kad sovietai vengs būti perdaug išlaidūs Berlyne. Jie labiau bijo amerikiečių darbų negu mes to, kad jie galėtų tą pat daryti.

Toks maždaug buvo jų pasikalbėjimo turinys. Jam pasibaigus, Dulles su savo patarėju užsidarė generolo Clay kabinete, ir paruošė komunikatą, kuriame buvo iš naujo pabrėžtas Amerikos nusistatymas likti Berlyne.

Dulles visai teisingai pridūrė, kad padėtis buvo nepaprasta, nes dar prieš metus buvusios sąjunginės valstybės dabar jau tokios nebebuvo. Apie pasikalbėjimą su Reuteriu komunikate nebuvo minėta.

Dulles grįžo į Jungtines Valstybes. Vėliau išvyko ir Clay. Vienos šventės proga New Yorke jis pasakė kalbą.

Laikraščiai buvo pilni iškilmių aprašymų, ir geriausia nuotrauka vaizdavo svarbiausius šventės svečius: kardinolą Spellmaną. Dewey ir Clay. Vienas amerikietis, pamatęs tą nuotrauką, nusišypsojo.

Čia žmogus, kuris sekmadieniais meldžiasi, čia žmogus, kuris sekmadieniais kalbas sako, o čia žmogus, kuris sekmadieniais dirba.

Paskutinioji pastaba buvo taikyta generolui Clay, kuris Berlyne turėjo tiek daug darbo, kad net sekmadieniais negalėjęs pailsėti.

Keisčiausias "informavimas".

Tuoj po Kalėdų mano biuran atvyko karo ministeris Royallis pasiinformuoti apie padėtį Berlyne. Tai buvo keisčiausia "informacija", kurią aš esu kada nors davęs.

Iš karto aš Royallį paklausiau, kiek jis turįs laiko, jis atsakė, kad turį "pakankamai laiko".

Tada aš pradėjau Berlyno istoriją nuo Elbės peržengimo dienų. Royallis nutraukė mane, sakydamas:

— Visa tai aš žinau.

Antrą kartą aš pradėjau nuo komendantūros. Ir vėl jis nutraukė mano kalbą, sakydamas, kad ir tai jau žinoma.

Trečią kartą pradėjau pasakodamas, kaip rusai užblokavo Berlyną.

— Visa medžiaga apie tai guli mano biure — tarė jis, — ir daugiau statistikų, diagramų bei žemėlapių aš jau nenoriu. Mačiau jų šimtus.

— Tad ko, pagaliau, Tamsta nori žinoti? — paklausiau.

Royallis iš karto nustebo, bet vėliau nusišypsojo:

— Noriu žinoti tai, kas liečia šiandieninę padėtį. Persenusios istorijos man nereikalingos.

Tada jis pradėjo duoti klausimus:

— Kas, pvz., būtų atsitikę, jei mes Berlynan būtumę pasiuntę ginkluotą konvojų, kai blokada prasidėjo, — paklausė jis.

Tiesus atsakymas į tiesų klausimą.

Aš nebuvau dalinių komendantas, todėl žinojau savo kompetencijos ribas šiuo klausimu. Tačiau aš pasakiau jam, kad galiu ir tiesioginį atsakymą, jei jis to norįs duoti.

— Jūs būtumėte nelaiku išsovę patį verčiausią sviedinį, — pasakiau.

— O kas atsitiktų, jei mes tą padarytume šį mėnesį arba nors ateityje? — klausė jis toliau.

— Dabar jau būtų geresni šancai. Bet nereikia užmiršti, kad sovietų apsisprendimas priklauso vien tik nuo to, kaip jie vertina mūsų kovingumą, lygindami jį su savo pajėgumu ir viltimi laimėti. Mūsų gi šansai didėja, priklausomai nuo to, kaip amerikiečiai pasiruošę kovai ir kokią pažangą daro mūsų ginklavimasis.

Karo ministeris davė dar keletą klausimų apie galimus sovietų žingsnius mums pakenkti.

— Jiems jau nieko nebeliko, nebent žygiuoti į mūsų bonas, - atsakiau. — Jei sovietai būtų turėję dar kokių nors priemonių mums pakenkti — jie seniai būtų jas panaudoję.

Royallis nedavė net suprasti, ar jis mano atsakymams pritaria ar ne. Tačiau aš išliejau visą širdį. Per gana trumpą laiką daviau daugybę svarbių ir paskutinių informacijų apie padėtį Berlyne.

Tik vėliau sužinojau, kad daugiausiai jo pastangomis aš buvau pakeltas į brigados generolo laipsnį.

"GRUBUSIS RAITELIS" ATSISVEIKINA

Kai aš 1949 m. rugsėjo mėnesį palikau Berlyną, padėtis vėl buvo normali.

Sovietai elgėsi taip, kaip visada sovietai elgiasi. Sovietinis radijas vos nesusprogdino visų savo lempų, su džiaugsmu pranešdamas apie mano atsistatydinimą ir išvykimą. Dėl nežinomų priežasčių aš staiga buvau pradėtas vadinti "Howley, grubusis Teksaso raitelis".

Manau, kad generolas Kotikovas gerai atsimena mano atsisveikinimą. Komendantūra kaip tik buvo baigusi savo posėdį, ir aš, kaip pasitraukiąs pirmininkas, turėjau būti šeimininku neišvengiamų vaišių, kurios buvo paruoštos gretimame kambaryje.

Dry Martini Kotikovui.

Nors Kotikovas didelę didžiojo mūsų posėdžio dalį buvo sunaudojęs nusiskundimui įvairiais dalykai, jų tarpe ir mano "grubumu", tačiau dabar jis buvo nepaprastai lipšnus. Mums stovint krūvoje ir besikalbant kelneris atnešė padėklą su gėrimais. Kotikovas nusiskundė savo skrandžio kataru ir pagaliau pareiškė, kad jis norįs "silpno" gėrimo.

— Šampano? — paklausė kažkas.

Kotikovas patempė savo žandus ir papurtė galvą.

— Verčia riaugėti, — pridurė.

— Tad imkite Martini, — klastingai šypsodamasis pasakiau.

— O kas tas Martini? — paklausė Kotikovas.

Aš parodžiau stiklą stipraus gėrimo ant padėklo. Nieko nejausdamas, Kotikovas paėmė. Aš paėmiau šampano. Kotikovas pakėlė savo stiklą.

— Už laimingą kelionę į Jungtines Valstybes!

Aš mačiau, kaip jis negalėjo paslėpti savo džiaugsmo, kad aš išvykstu. Mes išgėrėme. Mano nustebimui, Kotikovas susivertė visą stiklo turinį.

Tuoj pat pakėliau kitą tostą. Ir vėl Martini taurė buvo užversta ant ruso skrandžio kataro. Buvo dar du tostai — dar du Martini Kotikovui.

Smalsiai stebėjau jį. Jo angeliška nekaltumo kauke pridengtas veidas susiraukė, jis negalėjo nuslėpti skrandžio skausmų. Pasiūliau jam dar vieną Martini.

— Niet! — sušuko jis.

Džiaugdamasis palydėjau kenčiantį Kotikovą prie stalo. Ranka perbraukiau per savo plaukus, kuriuos jis privertė pražilti! Na, dabar buvau atsilyginęs.

IŠ A. L. R. K. FEDERACIJOS VEIKLOS

31-MASIS KONGRESAS

Centro Valdybai susitarus su A.L.R.K. Federacijos Pittsburgho apskritim, **Amerikos Lietuvių R. K. Federacijos 31-sis Kongresas yra šaukiamas 1950 m. rugsėjo ir spalio 1 dienomis, Pittsburgh, Pa.**

Kongresas prasidės 8 val. rytą Šv. Mišiomis Šv. Kazimiero par. bažnyčioj. Posėdžiai įvyks Hotel William Penn. Pirmasis posėdis prasidės 10 val. rytą.

Tos pačios dienos (rugsėjo 30) vakare, kongreso rengimo komiteto rūpesčiu yra rengiamas koncertas.

Sekmadienį, spalio 1 d., 3 val. po pietų, Pittsburgho diecezijos katedroj rengiama Šventoji Valanda, po kurios seks iškilmingasis kongreso posėdis katedros auditorijoj.

Plačiau apie kongreso tvarką ir darbotvarkę bus pranešta kituose komunikatuose ir spaudoj. Dabar tik norima paskatinti A.L.R.K.F. skyrius, apskritis ir draugijas iš anksto ruoštis kongrese dalyvauti.

Kongresan delegatus siunčia: apskritys po 5; skyriai po 3; draugijos ar organizacijos turinčios iki 50 narių, po vieną; o turinčios virš 50 narių — 2; katalikų laikraščių redakcijos po vieną, ir po vieną atstovą nuo kiekvieno sekančio tūkstančio narių ar jos dalies, nemažesnės, kaip 100.

Svarbu, žinoma, kad organizacijos skyriai, draugijos ar kuopos būtų gerame stovyje, t. y. būtų užsimokėjusios savo duokles į A. L. R. K. F. centrą. (Centrinės organizacijos moka $10.00 į metus, draugijos, kuopos ir skyriai — $1.00).

KATALIKŲ AKCIJOS CENTRO VEIKLA

Kun. Petras Patlaba, Lietuvių Katalikų Akcijos Centro direktorius, ketvertą su virš mėnesių važinėjo po lietuvių parapijas Jungtinėse Valstybėse, laikė pasitarimus su kunigais klebonais, kolonijų veikėjais, A. L.R.K.F. apskričių ir skyrių valdybomis. Jis sustiprino Federacijos skyrius, suorganizavo naujų, kai kuriose parapijose įsteigė branduolius Katalikų Akcijos darbui dirbti.

Kad palaikyti tolimesnį kontaktą ir kad abipusiai informuotis, senieji A.L.R.K.F. skyriai, ir taip pat naujieji, prašomi prisiųsti centrui savo valdybų vardus ir adresus. To paties prašome ir iš Liet. Katalikų Akcijos branduolių parapijose.

NOMINUOKIME KANDIDATUS

Laikantis A.L.R.K.F. konstitucijos, skyriai ir apskritys nonominuoja po devynis kandidatus, iš kurių kongresas renka Centro Valdybą. Tad, prašome kandidatus nominuoti ir jų vardus bei adresus prisiųsti sekretorijatui.

L.R.K. S. A. SEIMAS

Lietuvių R. K. Susivienijimo Amerikoj 57-tasis Seimas įvyks 1950 m. liepos 9 — 14 dienomis, Hotel Statler, Detroit, Mich. Federacijos Centro Valdyba nuoširdžiai sveikina šios garbingos organizacijos seimą, palinkėdama pravesti gerų ir naudingų nutarimų.

Leonardas Šimutis
A.L.R.K.F. Sekr.

KRONIKA

° Birželio 29 d. Pittsburgho apskrities vyčiai ir jų bičiuliai turėjo iškilą Lietuvių Ūkyje. Joje dalyvavo gausus būrys energingojo jaunimo, kuris besportuodamas ir besilinksmindamas gražiai ir labai jaukiai praleido vakarą.

° Prof. Dr. K. Pakštas ir adv. St. Gabaliauskas išvyko Kanadon, kur liepos 1 — 2 d. Toronte įvyko Kanados lietuvių katalikų, ateitininkų sąjungos ir Kanados Lietuvių katalikių moterų sąjungos suvažiavimai.

° Mūsų bendradarbė V. J. Količienė, kuri dalyvavo Baltimorėj įvykusiame SLA seime, ta proga buvo nuvykus ir į Vašingtoną iš kur redakcijai atsiuntė nuoširdžius sveikinimus.

° Liepos mėn. 2 d. Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Magnus J. Kazėnas su savo artimaisiais bičiuliais šventė 65-jį savo gimtadienį. Kleb. kun. M. J. Kazėnas yra dar pilnas energijos ir planuoja įvairiausius ateities darbus.

° "Lietuvių Žinių" redaktorius T. Barnabas Mikalauskas šiuo metu leidžia atostogas Kennebunk Port, Me. Savo sveikinimuose bendradarbiams T. Barnabas džiaugiasi gražiomis atostogomis.

° Liepos 1 d. "Lietuvių Žinių" red. lankėsi Brazilijos, Sao Paulo lietuvių parapijos klebonas, kun. P Ragažinskas. Ta proga redakcija su juo padarė pasikalbėjimą, kuris telpa šiame numeryje.

° Lietuvių Radio Žinių Valanda kiekvieną sekmadienį duoda vis naują gražią programa. Teko patirti, jog jos programa bus dar stiprinama.

° Liepos 4 d. (antradienį) turėjusi įvykti Seserų pranciškiečių ruošiama Lietuvių Diena dėl blogo oro nukelta į liepos 9 d. (sekmadienį).

° Buvęs Bridgevillės klebonas kun. Jurgutis, ilgą laiką atostogavo Floridoj. Šiuo metu jis yra atvykęs Pittsburghan ir laikinai apsistojęs pas seseris pranciškietes.

° Praeitą sekmadienį Bridgevillėje, vietinės parapijos moterų draugija suruošė jaukų "žemuogių" pikniką. Nors oras buvo negeriausias, tačiau popietis praėjo linksmoje nuotaikoje.

° "Lietuvių Žinių" administracijoje galima gauti įvairiausių lietuviškų knygų: tiek religinės literatūros, tiek grožinės. Suinteresuotieji kreipkitės darbo valandomis: nuo 9 iki 12 ir nuo 1 iki 6 val. vak.

° Šių metų rugsėjo 30 d. spalio 1 d. įvyks ALRK Federacijos suvažiavimas. Ta pačia proga čia Pittsburghe įvyks ir Amerikos at-kų sąjungos konferencija.

SUSIORGANIZAVO TREMTINIAI ŽURNALISTAI

New York (LAIC) — Ilgu vardu tremtinių laikraštininkų organizacija — Vidurio ir Rytų Europos bei Baltijos ir Balkanų Kraštų Tarptautinė Laisvų Žurnalistų Federacija — sudaro savo skyrių Amerikoje.

Birželio 19 d. American News Guild patalpose įvyko steigiamasis susirinkimas. Sudaryta penkių asmenų laikinoji valdyba, kurios pirmininku išrinktas lenkas Zygmunt Nagorski, Jr. Vėliau visų interesuotų tautybių žurnalistų sąjungos skirs po vieną atstovą į direktorių tarybą.

ANDRIULIS BIJOSI

"Laisvės" pranešimu, penki "darbininkų vadai" išleido į visuomenę atsišaukimą, kuriuo ginamas nuo deportavimo graikų kilmės amerikietis, kuriam gresia mirtis Graikijoje, jeigu būtų deportuotas. Esą reikia sukelti 10.000 dolerių jo bylai ginti.

Įdomu, kodėl Stalino bernai rinko pinigus Andrulio bylai ginti, kurį Amerikos valdžia ruošėsi ištremti taip labai jų mylimon Tarybų Lietuvon?

Matyt, jūs taip pat nujaučiate, kad Andruliui Stalinas greitu laiku taip pat nuimtų galva, kaip jūsų manymu, gali atsitikti šiam graikų kilmės amerikiečiui.

KIAULĖ APIE ŽMOGŲ

Paršelis sykį kiaulę klausia:
"Mamyte, pasakyk,
kas žmogui maloniausia?"
— "Paėst", atsakė kiaulė. "Štai gi paklausyk:
antai
miškai
su paukščiais, žvėrimis,
visi laukai,
laukuos — javai
ir vandenys su žuvimis,
raguoti ir naguoti gyvuliai,
ir bičių aviliai,
ir dar ko negali matyti,
nei susakyti, —
tai viskas — žmogaus maistui.
Tik tu, vaikeli, pamanyk:
paimk ir nagi tiek suryk!
Dėl šitiek ėdalo jau ir arklys nukaistų.
O jis
ramus, kaip sienoje vinis!
Ir dar ar tu žinai, vaikeli,
kad žmogus ištisą amželį
tik stačias teina? O matai, kai tiek suėda,
tai ir prieš karvę būtų gėda:
lik žemės pilvas jam nudribtų,
o einant visur kibtų!"

1944. I. 9.

VLIKo DELEGACIJOS VEIKLA ROMOJE

Speciali audiencija pas šv. Tėvą. — Memorandumas Lietuvos reikalu. — Pas aukštuosius Vatikano kūrijos ir Italijos vyriausybės valdininkus. — Pasitarimai su min. St. Lozoraičiu.

Sąryšyje su Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto delegacijos apsilankymu Romoje Elta skelbia tokį komunikatą:

"Šventųjų Metų proga Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto delegacija, sudaryta iš pirmininko **Prel. M. Krupavičiaus**, politinės komisijos pirmininko **V. Sidzikausko** ir užsienio reikalų tarnybos valdytojo **prof. J. Brazaičio**, lankėsi Romoje birželio 1 — 16 dienomis.

Birželio 15 dieną delegacija buvo priimta specialioje audiencijoje Šv. Tėvo. Šv. Tėvui buvo įteiktas delegacijos raštas, kuriame buvo pareikštas lietuvių tautos dėkingumas Šventajam Sostui, išdėstyta dabartinė padėtis Lietuvoje bei lietuvių padėtis emigracijoje su kaikuriais prašymais Apaštalų Sostui. Po jaudinančiai šiltų ir nuoširdžių Šv. Tėvo žodžių apie Lietuvą ir kitus kenčiančius kaimynus, delegacijos specialiai paprašytas, Šventasis Tėvas suteikė Apaštališkąjį palaiminimą kenčiančiai tėvynei, deportuotiems ir koncentracijos stovyklose bei kalėjimuose uždarytiems, po visą pasaulį išblaškytiems tremtiniams, kovojantiems dėl tėvynės laisvės, patiems delegatams, jų artimiesiems ir bendradarbiams.

Dar prieš audienciją pas Šv. Tėvą, delegacija buvo priimta jo artimiausių bendradarbių — Kongregacijos Ypatingiems Reikalams sekretoriaus J. E. Mons. D. Tardini ir Jo Šventenybės Pavaduotojo Vatikano Valstybės Sekretoriate J. E. Mons. Montini. Buvo taip pat aplankytas didelis lietuvių tautos bičiulis Jo Eminencija kardinolas G. Pizzardo ir lietuvių reikalų skyriaus Vatikane vedėjas Mons. L. Poggi. Visi jie parodė didelio supratimo ir susirūpinimo lietuvių reikalams, o taip pat tikro palankumo delegacijai. Delegacija aplankė ir kitą didelį lietuvių bičiulį, labai gerai suprantantį Lietuvos reikalus, J. E. arkivyskupą A. Samorė, kuris kitą dieną išvyko į Kolumbija kaip Šv. Sosto nuncijus. Jis žadėjo paimti savo globon ten esančius lietuvius.

Vietinių lietuvių rūpestingo paslaugimo dėka atskiriems delegacijos nariams pasisekė sumegzti santykius su italų vadovaujamosios partijos atsakingais žmonėmis, senatoriais, kurie lietuvių pageidavimus priėmė labai šiltai ir žadėjo duoti jiems eigą savo pasitariruose. Tuos pageidavimus delegacija išdėstė savo rašte Italijos ministeriui pirmininkui A. De Gasperi. Delegacija lankėsi Lietuvos pasiuntinybėje prie Šv. Sosto, kuri talkino jos žygiams. Kelis kartus kalbėjosi su min. Lozoraičiu dėl bendradarbiavimo. Suėjo į artimesnius ryšius su Vietinės kolonijos žmonėmis, dalyvavo jos surengtame birželio 14 dienos minėjime. Davė eigą kolonijai persiorganizuoti į PLB. Su atsakingais žmonėmis susitarė dėl būdų lietuviškai transliacijai tobulinti.

Delegacija išvyko jai skirtų uždavinių atlikimu patenkinta; pareiškė pasigėrėjimo vietinės kolonijos tvirtais ir reikšmingais ryšiais su italų atsakingais sluogsniais ir žmonėmis, žavėjosi italų tautos energija užlyginti karo padarytas žaizdas, kultūriniu veržlumu ir demokratinėmis laisvėmis; pažymėjo savo dėkingumą italų spaudai, kurioje visada randa atgarsio Lietuvos reikalai ir kuri apie Lietuvą prabilo ir delegacijos atvykimo proga".

KLAIPĖDOS LIETUVIŲ TREMTINIŲ GELBĖJIMAS

BALFo Pirmininkas Kan. Prof. J. B. Koncius iškėlė IRO Centre Genevoje Klaipėdos krašto lietuvių reikalą, pabrėždamas, kad klaipėdiečiai lietuviai turi būti lygiai traktuojami, kaip ir lietuviai iš Didž. Lietuvos. Tuo reikalu buvo vedamas pasikalbėjimas su Mr. Thomas, Eligiblity Skyriaus Viršininku, Genevoje. Kadangi IRO išleistos taisyklės nėra aiškios ir dėlto sprendžiant emigracines bylas klaipėdiečiai gali būti nuskriausti, tai BALF Pirmininkas pasiūlė IRO vadovybei **paskirti atskirą komisiją**, į kurią įeitų ir iš mūsų pusės delegatas, parenkant lietuvius klaipėdiečius emigracijai į JAV. Buvo pažadėta šį reikalą gvildenti IRO Centre.

VISI KLAUSO LIETUVIŠKŲ RADIO PROGRAMŲ TRANSLIUOJAMŲ IŠ

WMCK — 1360 KILOCYCLES, McKEESPORT, PA., STOTIES

Lietuvių Radio Žinių programa transliuojama kiekvieną sekmadienį 1:45 val. po pietų. Jai vadovauja Tėvai Pranciškonai. Kiekvienoje programoje yra religinė ar kultūrinė paskaitėlė, įvairios žinios, gerai paruošti montažai ir gražios lietuviškos dainos, dėl to visi mielai klausosi ir gėrisi.

Jeigu turite ką nors paskelbti, pasveikinti ar pareikšti užuojautą, tai savo pranešimus siųskite: Franciscan Fathers, St. Anthony's Church, Box 246, Bridgevilie, Pa., telefonas: Bridgeville 41.

Lietuvos Vyčių, Knights of Lithuania, Radio Valandėlė. Pasibaigus Lietuvių Radio Žinių programai, kiekvieną sekmadienį iš tos pačios WMCK — 1360 kilocycles stoties 2:10 — 2:25 val. Pittsburgho apskrities Vyčiai transliuoja įdomią programą, susidenčią iš kalbų, žinių, lietuviškos muzikos ir dainų.

Jei norite šioje Radio Valandėlėje skelbtis kreipkitės: Knights of Lithuania, 2211 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

KRAUS
THE JEWELER
V. J. KRAUZLYS, Savininkas
1816 Carson Street
PITTSBURGH 3, PA.
EVerglade 4850

Phone, FEderal 1622
HASER
Funeral Home
AMBULANCE SERVICE
Mes esame dėkingi už jūsų bizni
512 Chartiers Avenue
McKEES ROCKS, PA.

C. K. PIKIEL
General Insurance — Notary Public
Marriage Lincenses — Auto Licenses
Business Broker
WE SPECIALIZE IN TAVERNS
121 So. 22nd St. -:- Pittsburgh 3, Pa.
S. S., PITTSBURGH, PA.
Phone EVerglade 1-2300

Atvykę į South Side—
Visuomet atsilankykite į
FLORENT RODGERS CAFE
136 South 21st Street -:- Pittsburgh 3, Pa.
Malonesnės vietos niekur nėra. Turime lengvų užkandžių ir visokių gėrimų.

Iron City Clock Hospital
JOHN KAMARAUSKAS
Lietuvis Laikrodininkas
—Expert Repairers—
CLOCKS—WATCHES—JEWELRY
2120 Forbes St., Pittsburgh, Pa.
Tel.: AT. 7399

Phone HOmestead 3169 — Night Service HO. 5575-R
HOMESTEAD MAYTAG STORE
ALL MAKES OF WASHERS AND VACUUM SWEEPERS
Motors -:- Radios -:- Refrigerators -:- Belts and Brushes To Fit All Motors
PARTS and REPAIRS—ALL WORK GUARANTEED
602 Amity Street — Homestead, Pa.

A. L. WENSLOVAS
LIETUVIS GRABORIUS
LAISNIUOTAS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Nauja moderniška koplyčia dykai visiems. Kreipdamiesi į mus turėsite mandagų ir sąžiningą patarnavima
Tel. HEmlock 1-0203
2128 Carson Street — S. S., Pittsburgh, Pa.

FORT WAYNE HOTEL
Mrs. K. Schaffer, Prop.
Phone CEdar 1-9195
310 Federal Street
N. S., Pittsburgh, Pa.

JAUNUOLIAI,

Norį pasišvęsti Dievo garbei ir Lietuvių Tautos gerovei, kviečiami stoti į
LIETUVIŲ PRANCIŠKONŲ VIENUOLYNĄ
Kennebunk Port, Maine
Į KLIERIKUS PRIIMAMI
Lietuvių katalikų šeimų sūnūs, baigę bent
8 SKYRIŲ PRADŽIOS MOKYKLĄ
Priimami taip pat
KANDIDATAI Į BROLIUS.
Dėl priėmimo sąlygų kreipkitės:
VERY REV. JUSTINAS VAŠKYS, O.F.M.
Kennebunk Port, Me.

BRIDGEVILLĖS PRANCIŠKONŲ LIETUVIŲ DIENA

LIETUVIAI PRANCIŠKONAI liepos 30 d., sekmadienį, Šv. Antano parapijos sode, prie 28 kelio.

LIETUVIŲ DIENA prasidės Šv. Antano bažnyčioje, 10:30 val., Šv. Mišiomis su progai pritaikintu pamokslu.

LIETUVIŲ DIENOS PROGRAMOJE bus įdomi Prof. K. Pakšto kalba, dainos, tautiniai šokiai ir įvairūs ligi šiol nematyti žaidimai.

TĖVAI PRANCIŠKONAI visus artimų ir tolimų kolonijų lietuvius kviečia šioje šventėje dalyvauti.

Į LIETUVIŲ DIENĄ atvykti ne sunku. Iš Pittsburgho patogiausias 28 kelias. Iki vienuolyno eina ir dviejų linijų autobusai: Blue Ridge Lines, kurie išeina iš Greyhound stoties ir Ezio Bigi Line, kurie išeina iš Smithfield Str.

VISAIS REIKALAIS KREIPKITĖS: Franciscan Fathers, St. Anthony's Church, Box 246, Bridgeville, Pa., telefonas: Bridgeville 41.

Lietuvių Žinios

Vatikanas mini liūdnąjį birželį

"L'Osservatore Romano", Vatikano oficiozas, paminėjo liūdnąsias birželio sukaktis.

L'Osservatore Romano savo birželio 23 dienos numeryje talpina platų lietuvių genocido dienos minėjimo, kuris įvyko šv. Kazimiero Kolegijos patalpose birželio 14 d., aprašymą. Laikraštis tarp kitko rašo: "birželio 14-19 d. sukanka 9 metinės nuo to, kai iš ramių ir neutralių Baltijos valstybių, užimtų gausių motorizuotųjų Sovietų Rusijos divizijų, pradėta masinė žmonių deportacija, išvežant iš Lietuvos 40.000, tiek pat iš Latvijos ir apie 60.000 iš Estijos. Tai liūdesio metinės lietuviams ir kitiems baltams, kurie laisvai pasirinko tremtinių dalią iki šiol dar laisvo pasaulio kraštuose". "Lietuvoje, tąsia toliau laikraštis, po to kai kraštas 1944 metais iš naujo tapo rusų pavergtas, nužudytų ir išvežtųjų aukų skaičius siekia miljoną asmenų. Nuožmus devynis metus trunkąs persekiojimas padarė tai, kad jau nėra šeimos, kuri vienu ar kitu būdu nebūtų paliesta, kad kas trečias asmuo yra tapęs auka." Toliau Vatikano organas pažymi, kad katalikiškoji lietuvių tauta, žinoma savo religingumu ir pamaldumu ir garsi savo tautiniu atsparumu, yra tapusi, galima sakyti, kovojančia bei besipriešinančia tauta pilna to žodžio prasme. Ji juk per 120 metu grūmėsi su cariškuoju spaudimu, gindama savo religines ir tautines vertybes iki tokio laipsnio, kad ne tik nepalūžo nelygioje kovoje, bet tapo daugiau katalikiška ir daugiau lietuviška. Bet nūdienis bolševikų persekiojimas, kuris siaučia šiam krašte, tęsia laikraštis, neturi sau lygaus istorijoje. Bolševikai patyrę, jog ateistinės idėjos neranda dirvos katalikiškoje Lietuvoje, nusprendė ja fiziškai sunaikinti, pasinaudodami tylos užtvara, kuri užgniaužia jų pavergtų ir sistematiškai naikinamų tautų agonijos šauksmą.

Kiekvienais metais, rašo toliau laikraštis, laisvo pasaulio laisvieji lietuviai mini šią jų tautos tragediją, susikaupdami ir šaukdamiesi Aukščiausiąjį, kad Jis guostų ir stiprintų nuo persekiojimų kenčiančiuosius ir kad savo visagalinčia ranka sustabdytų jų tėvynės griovimo ir jų tautos žudymo darbus.

Visi po pasaulį išblaškyti lietuviai renkasi šiose dienose prie altoriaus, kad jungtų prie Dieviškos Aukos nekruvino kančios atkartojimo savo persekiojamų brolių kruvinas aukas, o taip pat ir savo širdžių gilų skausmą, kurį iššaukia daugelio atsakingų pasaulio galingųjų bolševikų žudomų tautų atžvilgiu indiferentiškumas, nejautrumas ar užmiršimas, skendint nudienio be taikos ir teisingumo pasaulio moraliniam ir politiniam pairime.

Toliau laikraštis smulkiai aprašo patį Romos lietuvių kolonijos surengtą šia proga minėjimą.

KATALIKAI SMERKIA STOCKHOLMO ATSIŠAUKIMĄ

Paryžius. — Pastarosiomis dienomis Prancūzijos kardinolų ir arkivyskupų pastovi komisija išsiuntinėjo visiems kunigams laišką, kuriame pasisakoma dėl komunistų varomos propagandos už taiką ir dėl žinomų Stockholmo nutarimų.

Prancūzijos Ganytojai pastebi, jog akivaizdoje naujai išrastų naikinamų priemonių baisumo, Stockholmo atsišaukimas prieš naudojimą atominių ginklų daugelį geraširdžių sielų suklaidino. Įkyrūs skatinimai prisidėti prie šio atsišaukimo **Kristaus mokinius papiktina ir įžeidžia.** Čia Ganytojai cituoja Popiežiaus Pijaus XII 1948 metais pasakytą kalėdinę kalbą, kurioje Jo Šventenybė pabrėžia, jog kas turi tikrą žmogišką nuovoką negali nesmerkti tokių ginklų naudojimo, kurie be atodairos ir neišvengiamai paliečia nekaltus civilinius gyventojus. Toliau Prancūzijos kardinolai ir arkivyskupai minimam laiške teigia, kad žmonija paniekintų savo jai Dievo duotą protingumą, jei mokslą panaudotų blogiui kai jį lengvai gali panaudoti gėriui kurti. Ganytojai apeliuoja pagaliau ne tik į valstybių vyrus, bet taip pat į visus krikščionis, kad jie bendradarbiautų taikingumo dvasios platinime ir palaikyme tarp tautų, siekiant Europos viesnybės su tikslu jai užtikrinti laisvę, saugumą ir gerovę.

Šis Prancūzijos Ganytojų laiškas sulaukė plataus atgarsio ir įvairių komentarų.

ŠVENTOSIOS MOTINA PAS POPIEŽIŲ

Prieš dvi savaites Šv. Tėvas ypatingoje audiencijoje priėmė šventosios Marijos Goretti motiną Assuntą Goretti, 85 metų senutę. Kaip ir jaunutės šventosios kankinės kanonizacija yra daugeliu atžvilgiu pirmas įvykis Bažnyčios istorijoje taip ir šis Šventosios motinos atsilankymas pas Šv. Tėvą yra vienintelis įvykis. Dėl žaizdos kojoje senutė yra vežama speciališame vežimėlyje. Vatikano sferose pabrėžiama, kad senutė buvo Šventojo Tėvo priimta pagal valstybių suverenams taikomą audiencijų ceremonijalą. Ji buvo priimta privatinėje Jo Šventenybės bibliotekoje. Pats Šventasis Tėvas, vos tik pasirodžius duryse Šventosios motinai, atsikėlė nuo savo darbo stalo ir prisiartinęs padavė ranką. Po to ji buvo privežta prie stalo ir apie 20 minučių senutė turėjo pasakoti Popiežiui apie savo dukterį. Šio pokalbio pabaigoje senutė buvo apdovanota brangiu, Nepaliaujančios Pagalbos Dievo Motinos paveikslu. Po to Šv. Tėvas kartu su Šventosios motina išėjo į kitą salę, kurioje jų laukė 2 šventosios broliai ir dvi seserys: viena vienuolė, o kita su vyru ir šeima; vieno brolio vyriausioji duktė taip pat yra vienuolė. Trumpai su kiekvienu pakalbėjęs ir pasidžiaugęs bendra šeimos garbe, pabaigoje Jo Šventenybė panoro su visais kartu nusifotografuoti.

JAU ATVYKO 20,000 LIETUVIŲ TREMTINIŲ

1950 m. liepos 1 d. laivu "S. S. General Black" atvyko į New Yorko uostą 20,000-asis lietuvis tremtinys pagal D.P. aktą. Ji yra ORANTAITĖ, Juratė, 6 metų amžiaus mergaitė su tėvais vykstanti pas gimines į Cleveland, Ohio.

Pripuolamai 20,000-asis lietuvis atplaukė pasibaigus senojo D.P. įstatymo galiojimo laikui ir dar tuo pačiu laivu, kuriuo 1948 metais spalio mėn. buvo atgabentas pirmasis pagal tą įstatymą tremtinių transportas.

Šia reta proga reiškiu mano širdingiausią padėką visiems Amerikos lietuviams, kurie atsiliepę į BALF kvietimus ir visokiais būdais talkininkavo mūsų tautiečių tremtinių gelbėjimo darbe. Atvykimas 20,000 naujų lietuvių į šį kraštą per pusantrų metų yra milžiniškas darbas, kurio įvykdymui reikalinga buvo visų lietuvių talka. Juk kiekvienam reikėjo parūpinti ne tik reikalingas garantijas ir dokumentus, bet atvažiavusius sutikti, nukreipti į jų apsigyvenimo vietą, apgyvendinti, pagelbėti įsikurti surandant darbą ir butą.

Šiandien mes galime pasidžiaugti nuveiktu darbu ir dar daugiau įtempti pastangas, kad įvykdyti lietuvių imigraciją iki galo. Mūsų jėgos padidėjo. Todėl suburtomis ir vieningomis jėgomis tęskime ir toliau mūsų brolių ir sesių gelbėjimą.

BALFo Seimas, susirinkęs 1948 metais, spalio mėn. 15 — 16 d., Chicagoje, vienbalsiai priėmė BALF Pirmininkos kan. prof. J. B. Konciaus pranešimą, kuriame jis numatė atvežti į Jungtines Amerikos Valstybes 25,000 lietuvių. Šis tikslas jau nebetoli. Deja, tenka pripažinti, kad artėjant prie pabaigos sunkėja ir darbas. Imigracija buvo vykdoma atrankos keliu. Mažiausis įtarimas dėl nesveikatos ar kitų priežasčių sutrukdydavo vizų išdavimą. Dabar mes turime daugiau negu pradžioje supainiotų bylų. Tenka ne tik vesti labai platų susirašinėjimą, bet nuolat klebenti įvairių įstaigų duris, kad pagelbėjus mūsų tautiečiams. Mes džiaugiamės, kai pavyksta ištraukti nors vieną užkliuvusią šeimą.

Naujai priimtas D.P. įstatymas padidina tremtinių skaičių ir prailgina laiką jiems atvežti iki 1951 m. liepos 1 d. Per tą laiką mes privalome viską padaryti, kad nei vienas lietuvis, galįs atvykti į Jungtines Amerikos Valstybes, nebūtų apleistas ir paliktas Europojs be jokios vilties įsikurti.

Mes prašome visų BALF skyrių, lietuvių organizacijų ir pavienių asmenų **paremti BALFo veiklą savo aukomis,** kad galima būtų nenutraukiamai tęsti imigracijos ir šelpimo darbą. Lietuvos žmonių gelbėjimo reikalas yra vienas pagrindinių ir neatidėliotinų uždavinių. **Jei mes praleisime dabar gerą progą** mūsų dar likusiems tautiečiams atvežti, tai vėliau bus labai sunku tai padaryti.

Juozas Boley
E. BALF Pirmininko p.

AMERIKOS MOTERYS ATLIEKA SAVO DALĮ

Rašo: Mrs. J. J. BLAIR BUCK

Buv. General Federation of Women's Clubs Prezidentė

Daugelis moterų klubų narių įvairiose vietose Jung. Valstybės susirado draugių, taip vadinamų "plunksnos draugių", per laiškus, rašytus į užsienį. Mes turime konkrečių davinių, kad per paskutiniuosius trejus metus 23,422 General Federation of Women's Club narių susirašinėjo su asmenims užsienyje.

Klubai, kurie priklauso mūsų organizacijai paaukavo apie $629.478 šalpos reikalams užsienyje. Man mokslo departamentas sudarė projektą išsiųsti mokykloms reikmenų į karo sunaikintas šalis. 328 klubai dalyvavo šiame projekte, ir pranešimai parodė, kad 53,000 svarų įvairių reikmenų, apie $20,000 vertės buvo išsiųsta. Kitame projekte, kuris buvo pavadintas "books for peace", 597 klubai išsiuntė apie 10,300 knygų, 7,827 žurnalus ir 294 žurnalams užsakymus į Jung. Valstybių Informacijos Centrus užsienyje.

Miniu tuos visus mūsų organizacijos projektus tik norėdama parodyti Amerikos žmonių charakteringą gera valią. Su savo puikiais naturaliais rezursais jų industrijinis progresas yra milžiniškas ir, būdami idealistai, jie nori pasidalinti su kitais.

Dauguma mūsų moterų klubų yra mažose vietose. Jų narės neturtingos. Apskritai, jų vyrai — biznieriai arba smulkaus biznio savininkai. Jos aktyviai dalyvauja savo vietų reikaluose ir rinkimo metu pareiškia savo nuomones. Šie mažų vietų žmonės Jung. Valstybėse yra svarbesnė jėga tautinės politikos išvystyme negu "didelis biznis". Jos pažįsta vietinius valdininkus ir jų atstovus kongreso ir dažnai pareiškia savo nuomones konferencijose. Visur šioje šalyje vyrų ir moterų organizacijos dalyvauja miesto reikalų tvarkyme.

Kaip General Federation of Women's Clubs pirmininkė aš visame pasaulyj keliavau, aplankydama daugelį šalių. General Federation of Women's Clubs dabar turi 109 organizacijas 35 šalyse. Daugelis kitų moterų organizacijų irgi turi tarptautinių ryšių. Per savo kontaktus su kitų rasių ir kultūrų moterims, mes norime padėti įvykdinti supratimą ir geresnę kooperaciją visame pasaulyje.

Savo kelionėse aš visur girdėjau užmetimus, kad Jung. Valstybėse mes persekiojame negrus. Nors gal praeityje ir neviskas visada buvo tvarkoj, bet turime puikų vaizdą stebėtinos pažangos rasės, kuri prieš 90 metų gyveno vergijoj. Negrai čia užima aukštas vietas; jie sėkmingi biznyje; jie pagaliau atsakomingi ir gerbiami piliečiai visur Jung. Valstybėse.

Visiems a. a. Dr. K. Griniaus šeimai užuojautą pareiškusiems ir didžiojo skausmo valandoje prie artimųjų liūdesio prisidėjusiems, nuoširdžią padėką reiškia.

Kristina Grinienė su sūnum Liūtu — Pulk. K. Grinius su šeima

NAUJAS LIETUVIŲ TRANSPORTAS

Apie 1950 m. birželio 30 d. laivu "GENERAL BLACK" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Bagdonas, Stasys, 801 Mc Alister Ave., Waukegan, Ill.

Bakūnas, Ona, Janina, Irena, 1353 Garfield St., Gary, Ind.

Benešius, Petras, 4 Vernon Terrace, Worcester, Mass.

Butkus, Jurgis, 5341 Military Ave., Detroit, Mich.

Danasas, Aleksandras, 5 Madison Ave., Spotswood, N. J.

Dūda, Titas, 134 Inslee Pl., Elizabeth, N. J.

Egdešmanienė, Jadvyga, 4610 S. Wood St., Chicago, Ill.

Frankevičius, Otto, Jadvyga, Erika, Renata, Herta, Otto, Jadvyga, c/o N. Smith, Rosedale, Miss.

Gaidys, Uršulė, Regina, 33 Fox St., Waterbury, Conn.

Giedrys, Feliksas, Vanda, Felicija, c/o J. C. Sullivan, Knox Marsh, RFD 1, Dover, N. H.

Grakauskas, Alfonsas, Marija, 101 — 51 104th St., Ozone Park, N. Y.

Grakauskienė, Ona, 101 — 51 104th St., Ozone Park, N. Y.

Grigaitis, Antanas, 16 John St., Amsterdam, N. Y.

Jakulevičius, Paulis, 38 John St., Worcester, Mass.

Jankūnas, Simonas, Ireha, Leonardas, Angela, 146 S. 3rd St., Brooklyn, N. Y.

Jasaitis, Jonas, Elena, Elvyra, 3905 Fir St., E. Chicago, Ind.

Jodauga, Rita, Dover, N. H.

Jurgilas, Petras, 324 Manton St., Philadelphia, Pa.

Jurgilas, Antanas, 324 Manton St., Philadelphia, Pa.

Jurgutis, Vytautas, Kennebunk Port, Maine.

Kapturauskas, Rimantas, Dover, N. H.

Kaunas, Gediminas, 34 ½ Spruce St., Manchester, Conn.

Kolosovas, Borisas, Elena, Igor, 4610 S. Wood St., Chicago, Ill.

Končiūtė, Juzefa, 1 Highland Pl., Yonkers, N. Y.

Lopeta, Aleksas, Norwood, Mass.

Mackevičius, Vaclovas, 2204 St. Clair Ave., E. St. Louis, Ill.

Matulevičius, Pijus, Stafford St., Rochdale, Mass.

Meškauskas, Juozas, Marija, Jonas, 1419 Lake Ave., E. St. Louis, Ill.

Mikalauskas, Stepas, Jadvyga, Aušrelė, 30 Ellsworth St., Worcester, Mass.

Mockus, Henrikas, Emilija, Vytautas, 2352 W. 68th St., Chicago 36, Ill.

Musteikis, Pranas, 82 Charter Oak Ave., Hartford 5, Conn.

Orantas, Stasys, Juzė, Juratė, Dalia — Maria, 925 Worton Blvd., Cleveland, Ohio.

Paulauskis, Antanas, Alena, Richardas, 1107 N. Washington, Lansing, Mich.

Peleckas, Vladas, 456 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

Penkauskas, Veronika, 1144 N. 7th St., Clinton, Ind.

Račinskas, Stanislavas, Kennebunk Port, Maine.

Reklys, Eduardas, Emilija, Vytautas, Vidas, 17145 Justine St., Detroit 12, Mich.

Rizleris, Sofija, 910 W. 32nd Pl., Chicago 8, Ill.

Rupeika, Stasys, 945 W. 123rd St., Chicago 4, Ill.

Savickas, Vytautas, 1416 W. Lexington St., Baltimore, Md.

Steponavičius, Bronius, 7217 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill.

Silimaitis, Pranas, Liudvika, Juozas, 45 Arthur St., Brockton, Mass.

Slivinskas, Teofile, Algimantas, 14 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Skališius, Bernardas, 1924 Victoria St., Chicago, Ill.

Slabokas, Juozas, 2651 W. 18th St., Chicago, Ill.

Suckelis, Vilhelmina, Irene, 7007 Wade Park Ave., Cleveland, Ohio.

Vakselis, Leonas, Sofija, Leonas, Paulis, Marija, Aleksandra, 161 North 6th St., Brooklyn, N. Y.

Vinča, Juozas, 10230 Prairie St., Detroit 4, Mich.

Zakarauskas, Vaclovas, 2450 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill.

Žukovas, Petras, 220 Shorewood Dr., Great Neck, L.I., N.Y.

BALF Imigracijos Komitetas

CLEVELANDO ŽINIOS

Padėka

Liūdnųjų birželio sukaktuvių rengimo komisija nuoširdžiai dėkoja visiems lietuviams gausiai į minėjimą atsilankiusiems ir ypač piniginėmis aukomis parėmusiems Lietuvos laisvės kovą.

Buvo išvykęs

Žymus Clevelando veikėjas J. K. Alekna, gyv. E. 86-toj gatvėj buvo išvykęs į Detroitą, Mich. Ten jis dalyvavo savo dėdės Pov. Dravidžiaus laidotuvėse. Velionis mirė gegužės 23 d.

Aplankė dukterį

Zuzana Tiknienė — Čižanauskienė lėktuvu atskrido iš Los Angeles, Calif. aplankyti savo sunkiai susirgusios dukters Onos Lapinskienės. P. Z. Čižanauskienė, gyvendama Clevelande, buvo aktyvi lietuviškosios veiklos dalyvė.

Svečiuojasi pas vaikus.

P. A. Kazlauskienė irgi atskrido iš Los Angeles, Cal. pasimatyti su savo vaikais, giminėmis ir pažįstamais.

Viešėjo Detroite

Juzė Mikėnienė, gyv. E. 86-toj gatvėj, pora savaičių viešėjo Detroite pas P. Runkelus, kurie nesenai nusipirko prie ežero vasarnamį. Vasarotoja džiaugiasi gražiu, ramiu poilsiu.

Svečiai iš New Haven

J. Kazlauskienė ir A.Gailiūnienė iš New Haven, Conn. lankėsi pas Totoraičius. Abi viešnios vyksta į Čikagą, kur nori pasimatyti su tremtiniais, kuriems jos pagelbėjusios. A. Gailiūnienė ta proga atlankys savo tėvelį, gyv. Rockford, Ill. Abi viešnios džiaugiasi clevelandiečių vaišingumu.

Išvyko Pr. Pesys

Prieš metus iš tremties atvykęs vargonininkas Pranas Pesys, kuris buvo pakviestas vadovauti "Dainos" chorui, šiomis dienomis išvyko į Mahanoy City, Pa. Ten jis gavo vargonininko vietą pas kleb. kun. P. Čėsną.

Šv. Jurgio par. piknikas

Pirmasis Šv. Jurgio parapijos piknikas įvyks liepos 9 d. (sekmadienį) Sokol Fresh Air Camp, Twinsburg, Ohio. Rengimo komisija piknikui stropiai ruošiasi ir kviečia visus lietuvius atsilankyti. Įžanga 50 c. Gros geras orkestras, bus visokių žaidimų, o taip pat skanių valgių ir gėrimų.

Į pikniką važiuojama: iš Bedfordo imamas route 14 iki Twinsburg. Čia reikia suktis dešinėn ir važiuoti route 82. Pikniko vieta yra prie pirmo skerskelio Richner Rd.

Malonus piknikas

Liepos 2 d. (sekmadienį) J. Chapienės ūkyje įvyko "Dainos" choro piknikas. Nors oras buvo lietingas ir ūkanotas, tačiau susirinkusiųjų nuotaika buvo labai graži.

PAX ROMANA IŠLEIDO BIBLIOGRAFIJOS BIULETENĮ

Freiburgas. — Katalikų Intelektualų Pax Romana Organizacijos Centras nesenai išleido pirmąjį numerį tarptautinės bibliografijos biuletenio, kuris pavadintas "Scrinium, Elenchus Bibliographicus Universalis", į kurį įtraukiamos naujos visam pasaulyje pasirodančios knygos, kuriomis gali domėtis katalikai intelektualai. Kiekviena paskelbiama knyga gauna ir tinkamą trumpą recenziją. Elenchas išspausdintas keturiomis kalbomis: prancūziškai, angliškai, ispaniškai ir vokiškai. Bibliografinė medžiaga paduodama labai gausi.

SUNKUS KINIJOS GYVENIMAS

Pagal žinias ateinančias iš misionierių laiškų, komunistų užimtose pietinėse Kinijos srityse gyvenimas yra diena iš dienos sunkesnis. Maisto kaina yra jau pakilusi apie tris, keturis kartus. Gyventojai apkrauti dideliais mokesčiais. Taip pat ir misijų įstaigos vos išsigali padengti milžiniškas mokesčių prievoles ir bijomasi, kad įstaigos turės kada nors pereiti į komunistų rankas. Gyventojų saugumas sumažėjęs, dažnas reiškinys vagystės ir apiplėšimai. Pašto tarnyba nebeveikia.

NAMŲ APŠILDYMAS

DABAR yra patogiausias laikas apsirūpinti namų apšildymu. Mes parduodame ir įrengiame automatiškus moderniškus Gaso Furnasus, įdedame automamatiškus Barber Burnerius į angliais kūrenamus furnesus ir įvedame automatiškus gazu vandenio šildymui tankus.

TRI-VET APPLIANCE SERVICE
Gas and Electrical Appliances
Frank M. Orpse-Urbšaitis, Ved.
6921 Wade Park Avenue
Tel. UT. 1-2750
Nakčia ir sekmadieniais PO. 9548

MULIOLIS
INSURANCE
and
REAL ESTATE
6606 Superior Avenue
CLEVELAND, OHIO

7123 Wade Park -:- Cleveland 3, Ohio -:- HE 1-8250
"FOR FINER FLOORS"
F R A N K B I C K O F F & C O.
Didelis pasirinkimas visokių linoleumų, kitokių grindims patiesalų, geriausių ir prastesnių, o taip pat ir guminių; Du Pont įvairių rūšių dažų. Ateikite ir pasirinkite, arba skambinkite telefonu. Pageidaujantiems atsiųsime pavyzdžius. Nuoširdus patarnavimas.

P. J. KERŠIS
609 Society for Savings Bldg., Ofiso Tel. MAain 1773
Norėdami pigiai pirkti namus bent kurioje miesto dalyje ar pašaliniuose miesteliuose kreipkites pas mane, gausit už pigiausią kainą. Taipgi įvairios apdraudos (insurance) reikaluose gausit geriausį patarnavimą.
Sutaisau paskolas dėl pirmo mortgečio.
Patarnavimas ir išpildymas garantuojama.
Kada gaisras sugadina ar apdegina tamstų namą ar forničius, dėl pilno jų apkainavimo kreipkitės telefonu ar asmeniškai.

DELLA E. JAKUBS
LITHUANIAN FUNERAL HOME
(Jakubauskienė—Laisniuota Laidotuvių Direktorė)
Visiems lietuviams norintiems mūsų
kambarius leidžiame naudoti dykai
Lietuviai kreipdamiesi reikale prie manęs apturėsite teisingą patarnavimą. Simpatiškas, mandagus, greitas ir geresnis už kitų patarnavimas. Vežimai ligonių pervežimui į ir iš ligonbučių. Kainos sąžiningiausios; žemiausia kaina už palaidojimą, sulig jūsų pasirinkimo. Telefonuokit:
ENdicott 1763
6621 Edna Avenue — **Cleveland, Ohio**